

Первомайська філія
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Кафедра обліку і економічного аналізу

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри

«___» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Бухгалтерський облік і внутрішньогосподарський контроль
основних засобів підприємства
(на матеріалах КП «Первомайський водоканал»)

Виконала: здобувачка вищої освіти 56-ОО₃ групи

_____ Мороз Ольга Валеріївна
(підпис)

Керівник роботи

_____ к.е.н., доцент Козіцька Наталя Олександрівна
(підпис)

Первомайськ 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
РОЗДІЛ 1	6
Теоретико-методичні аспекти бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю основних засобів підприємства	
1.1. Еволюція поглядів на сутність основних засобів як економічної категорії	6
1.2. Основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю	15
РОЗДІЛ 2	31
Загально-економічна характеристика та аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	
2.1. Загально-економічна характеристика КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	31
2.2. Аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	41
РОЗДІЛ 3	48
Бухгалтерський облік і внутрішньогосподарський контроль основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	
3.1. Бухгалтерський облік основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	48
3.2. Внутрішньогосподарський контроль основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	60
РОЗДІЛ 4	68
Стан охорони праці у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»	
Висновки	72
Список використаної літератури	76
Додатки	84

ВСТУП

Основні засоби є будівельним матеріалом для формування матеріально-технічної бази будь-якого підприємства. Від раціональної організації бухгалтерського обліку також внутрішньогосподарського контролю основних засобів залежить процес їх відтворення, поповнення, оновлення та забезпеченість підприємства конкурентноспроможними, сучасними засобами праці. Розвиток цього напрямку економіки залежить від своєчасного отримання надійної, достовірної, прозорої та повної обліково-економічної інформації. У зв'язку з цим, зростає роль і значення бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю основних засобів як найважливішої функції управління підприємством.

Дослідженням проблем і особливостей обліку та контролю основних засобів займалися вітчизняні та іноземні вчені-економісти такі, як: Бутинець Ф. Ф., Бичкова С. М., Гринько А. П., Голов С. Ф., Кужельний М. В., Лінник В. Г., Моссаковський В. Б., Огійчук М. Ф., Пушкар М. С., Савченко В. Я., Сопко В. В., Свірко С. В., Сук Л. К., Янчева Л. М. та інші. Однак, викладені в їх працях результати досліджень щодо покращення обліково – аналітичного та контрольного забезпечення управління основними засобами, набувають все більшої дискусійності в наукових колах. Саме ці моменти визначають актуальність тематики та обумовили вибір її для дослідження в кваліфікаційній роботі.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження методики бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарський контроль основних засобів та операцій з ними на матеріалах Комунального підприємства Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

Для досягнення цієї мети, в роботі поставлені наступні завдання:

- дослідити еволюцію поглядів науковців на сутність основних засобів як економічної категорії;

- вивчити основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку і внутрішньогосподарського контролю;
- надати загально-економічну характеристику КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»;
- провести аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»;
- прослідити та охарактеризувати стан організації і методики бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»;
- охарактеризувати стан охорони праці у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю основних засобів.

Об'єктом дослідження – облікова політика та основні засоби КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

Вирішення поставлених завдань досягнуто шляхом застосування загальнонаукових методів дослідження: монографічний метод – задля більш детального вивчення об'єкта дослідження; порівняння – для співставлення результатів аналізу за декілька періодів; групування – для визначення концептуальних ознак об'єкта дослідження; синтезу та аналізу – задля деталізації об'єкта дослідження, шляхом його розкладання на частини; розрахунковий – задля проведення аналізу фінансового стану; середніх і відносних величин – для визначення рівня ефективності досліджуваних процесів.

Основними джерелами, які використовувалися для написання роботи є: Законодавчі та нормативні документи України, дані фінансової звітності КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», наукові джерела з досліджуваної тематики.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 84 сторінки друкованого тексту, містить 19 таблиць та 10 рисунків. Список використаних літературних джерел налічує 68 тнайменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Еволюція поглядів на сутність основних засобів як економічної категорії

Першим вченим, який виділив поняття основні засоби був А. Сміт. Ним було введено у політичну економію узагальнюючі поняття основного та оборотного капіталу. Так, він вбачав розбіжністю між основним і оборотним капіталом спосіб, у який вони приносять дохід. Що стосується саме основного капіталу, то, на його думку, основний капітал – це капітал, направлений на поліпшення землі, купівлю машин та устаткування, інструментів та інших предметів, які приносять дохід, залишаючись у одній і тій же натурально-речовій формі у одного власника. Однією з складових основного капіталу, вважав А. Сміт, є наявність «... придбаних і корисних здібностей усіх жителів або членів суспільства. Ці здібності, які є частиною майна такої особи, водночас стають частиною багатства. Велику спритність і уміння робітника можна розглядати з тієї ж точки зору, як і машини і знаряддя виробництва, що скорочують або полегшують працю і які, хоча і потребують певних витрат, але відшкодовують ці витрати разом із прибутком» [59, с. 283].

А. Сміт вважав, що основний капітал в обігу взагалі не знаходиться тому, що весь час знаходиться у одного власника, а прибуток він приносить лише за допомогою оборотного капіталу. Це на думку вчених Мішура В.Б. та Спіцина А.Є. була помилка Сміта, тому що у обігу беруть участь обидві частини капіталу. Він невірно трактував обіг як рух речей та передачу права

власності з рук у руки. Дійсно, елементи основного капіталу можуть не рухатись, але в обігу буде перебувати їх вартість [19, с.151].

У працях Д. Рікардо в основі поділу капіталу на основний та оборотний лежить строк використання цих частин капіталу [59, с.205]. Він відзначав, що однаковий вид капіталу, залежно від галузі, де він знаходиться або розглядається, може виступати як основний або як оборотний капітал.

Дж. С. Міль більш чітко вказав на багаторазову участь основного капіталу у виробничому процесі: «... значна частина капіталу, втілена в знаряддях виробництва, що відрізняються більш-менш тривалим існуванням яка використовується роллю у виробництві, не виключається з нього, а залишається в ньому, причому функція цієї частини капіталу не вичерпується одноразовим ужитком. До цього розряду капіталу відносяться будинки, машини й усі або велика частина предметів, іменованих приладами або інструментами. Довговічність деяких із них дуже значна, і їхнє існування як знарядь виробництва подовжується багаторазовим повторенням виробничих операцій. «Капітал, що існує в будь-яких із таких довговічних форм і дохід від якого надходить протягом відповідно тривалого періоду, називається основним капіталом» [42, с. 3].

Таким чином, Дж. С. Міль вказав на такі ознаки основного капіталу, як тривале існування, багаторазовий ужиток та одержання доходу від його використання протягом тривалого періоду.

К. Маркс вже зазначав, що засоби праці протягом усього процесу їх функціонування зберігають свою форму по відношенню до продукту. Після повного фізичного зносу вони йдуть на брукт та замінюються новими. Для придбання засобів праці необхідно авансувати капітал одразу, але брати участь у обороті цей капітал буде частинами, по мірі зносу засобів праці. К. Маркс остаточно визначив головну розбіжність між видами капіталу, яка, на його думку, полягає у способі перенесення своєї вартості на виготовлений продукт [36, с. 189].

В економічній енциклопедії основні засоби потрактовані, як економічна форма засобів праці, що функціонують у виробничому процесі протягом багатьох циклів, частково, в міру зношування, переносить свою вартість на новостворений продукт, відтворюючись через кілька виробничих циклів, але не розкривають своєї соціально-економічної сутності. Основні засоби є лише засобом праці, залучені у виробничий процес, які виконують певні функції [20, с. 792].

Коли автори порушують питання фінансів та фінансово-економічного аналізу, то йдеться про основні засоби та основний капітал, а якщо мова про економіку підприємств, то автори застосовують, як правило, термін «основні фонди». Низка праць висвітлює відмінності між основними фондами та основними засобами, які практично зводяться до того, що терміни майже однакові [14, с. 7; 38, с. 11; 58, с. 225].

У сучасній науці поняття «основні засоби» часто ототожнюють з поняттям «основні фонди». Зокрема, І.О. Бланк зазначав: «основні фонди – сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які багаторазово беруть участь у процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами» [6, с. 227].

Як трактує С.В. Ткачук, поняття «основні засоби» та «основні фонди» в економічній літературі не мають принципових відмінностей – вони є більш чи менш повними і практично дублюють визначення, наведені в законодавчих актах, але при цьому не наголошується різниця між основними засобами, основними фондами, основним капіталом [63, с. 141].

Однак існуюча різниця у цих двох поняттях активно дискутується в економічній науці. Слід зазначити, що проблема не у використанні того чи іншого терміна, а значно глибша – в економічній сутності зазначених понять, які при наявності спільних рис не можна ототожнювати. Не зупиняючись детально на відмінностях між вищезазначеними термінами, наведемо лаконічну й змістовну думку вченого В. Г. Андрійчука [4, с. 3], який

простежує цю відмінність через категорію зносу. Так, автор пише з цього приводу:

- фонди не зношуються, а зношуються матеріально-речові елементи - засоби праці;
- фонди - це вже грошовий вираз засобів виробництва.

Сучасні економісти стверджують, що якісна відмінність цих категорій полягає в тому, що основні засоби є майном, яке має споживчу вартість і вартість, тобто ця категорія виражає речові елементи процесу праці. Основні фонди – це суто вартісна категорія, що відображає у грошовому виразі кошти, витрачені на засоби праці [9 с.157].

На основі проведених досліджень робимо висновок, що термін основні фонди більше вживається у політекономії та економічній теорії, тоді як термін основні засоби є характерним для прикладної економіки та бухгалтерського обліку.

У цьому контексті слушно зазначає О. А. Кравченко [32, с. 29], що економічна природа основних засобів визначається тими конкретними умовами в яких вони експлуатуються, а також тим, яким способом надійшли на підприємство: вироблені, придбані, отримані безоплатно, взяті в лізинг чи орендовані.

Довгалюк Н.В. наводить більш розширене тлумачення цього поняття: визначення основних засобів як матеріальних активів підприємства будь-якої форми власності, що неодноразово задіюються у виробничих циклах, зберігають свою натуральну форму, переносячи свою вартість на вироблену продукцію частинами, строк використання яких перевищує один рік (або операційний цикл), призначені для експлуатації самим підприємством, для надання в оренду іншим фізичним чи юридичним особам, що в сукупності дає змогу одержувати економічну вигоду для підприємства [17, с. 20]. В свою чергу Ю. Неміш [42, с.3] не погоджується з цим визначенням, у зв'язку з тим, що основні засоби знаходяться на балансі у всіх підприємствах, навіть в тих, які не отримують економічної вигоди.

Інші автори, серед яких С.М. Гречко, Н.Д. Бабяк, звертають увагу на особливості визнання об'єкту основних засобів активом, тобто коли існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням цього об'єкта в господарській діяльності [5, с.178].

Вчені Б. Нідлз, Х. Андерсон, Д. Кондуелі основними засобами називали матеріальні активи, що належать до позаоборотних активів [18].

З. Рахман і А. Шеремет доповнювали дане визначення зазначенням терміну дії: «довготермінові матеріальні активи, які придбані для використання в господарській діяльності підприємства» [63, с. 141].

Низка вчених вважають критерій річного циклу основоположним у формуванні визначення поняття «основні засоби». Так, Ф.Ф. Бутинець стверджує, що основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік) [10, с. 224].

Слід зауважити, що деякими авторами при визначенні сутності основних засобів звужується сфера їх використання. Так, наприклад, Й.С. Завадський [23], О.В. Коваленко, І.В. Громова [30, с.22] вважають, що сферою використання основних засобів є лише «виробничі процеси». Але основні засоби використовуються як у процесі виробництва, так і під час постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам, здійснення адміністративних чи соціально-культурних функцій. Отже, вважаємо, що дане визначення основних засобів є дуже вузьким, оскільки не враховує інші сфери їх використання.

Не менш, важливими є інші критерії, які характеризують основні засоби, такі як матеріальність (мають матеріальну форму); призначення (утримуються з метою використання їх у процесі виробництва або

постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій).

Враховуючи наявне розмаїття підходів до визначення сутності поняття «основні засоби», проаналізуємо його в роботах вчених зі сфери бухгалтерського обліку. Вони найактивніше досліджують це поняття, оскільки основними нормативними актами, що регулюють облік основних засобів в Україні, є: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [55] та Податковий кодекс України [53].

Необхідність введення поняття «основні засоби» в практику обліку викликана двома причинами:

- застосуванням в обліку методу подвійного запису, за допомогою якого господарські засоби знаходять у балансі двостороннє відображення (в активі балансу вони відображаються з боку матеріального їх складу і називаються основними засобами; в пасиві – з боку джерел їх формування, тобто частини статутного, додаткового й іншого капіталу);

- на відміну від основного капіталу основні засоби відображають не лише вартісну сутність засобів праці, але і їх споживче призначення (категорія основних засобів запозичала від категорії основних фондів вартісну сутність, а від засобів праці – споживчу сутність; тим самим таке з'єднання дає можливість господарській практиці забезпечити єдність вартісного обліку і споживчого аспекту руху і використання засобів праці) [19, с.151].

Вчені, які розглядали поняття основних засобів у сфері бухгалтерського обліку Додаток А, вважають важливим чинником впливу на формування цього поняття амортизацію. Узагальнюючи погляди провідних учених-економістів та викладені вище тлумачення основних засобів у нормативній літературі, А.М. Михайлов доходить висновку, що найбільш повне визначення категорії «основні засоби» матиме такий вигляд: основні засоби – це активи, які беруть участь у декількох операційних циклах, не втрачаючи при цьому свою натурально-речову форму, переносять свою

вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованої амортизації, строк корисного використання яких перевищує один рік та від використання яких підприємство очікує економічну вигоду [39, с. 157].

Г.П. Журавель, Я.Д. Крупка, Л.О. Гуцайлюк вважають, що необоротні активи підприємства, організацій – це сукупність матеріально-речових цінностей, котрі діють у натуральній формі протягом тривалого періоду як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері [22, с. 205].

Підходи до трактування сутності основних засобів в українському законодавстві є наближеними до тлумачення цього терміна за Міжнародними стандартами фінансової звітності (IAS) 16 «Основні засоби» [40].

У зарубіжній обліковій практиці основні засоби розглядаються як довгострокові активи. У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» дається таке визначення активів: «активи – це ресурси, отримані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до збільшення економічних вигод у майбутньому» [25].

У трактуванні Міжнародних Стандартів бухгалтерського обліку активи – це ресурси, які контролюються підприємством, придбані у минулому, використання яких забезпечить економічну вигоду у майбутньому.

Відповідно до МСБО 16 «основні засоби – це матеріальні активи, якими підприємство володіє з метою їх використання в процесі виробництва, постачання товарів, здійснення послуг, надання в оренду, або для цілей управління, й які, як передбачається, будуть використовуватися протягом більш одного звітного періоду» [40].

П(С)БО 7 «Основні засоби» визначає основні засоби як матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [55].

При визначенні сутності основних засобів у Податковому кодексі України [53] вказано, що основними засобами є матеріальні активи, які призначені для використання у господарській діяльності, водночас не визнаються для цілей податкових розрахунків невиробничі основні засоби.

Вивчення законодавства свідчить про суперечливість такої позиції, так як у Господарському кодексі України [16] під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. А також вказано, що господарська діяльність може здійснюватись для досягнення не тільки економічних, а й соціальних результатів.

Таким чином, узагальнюючи наукові підходи в дослідженні сутності категорії «основні засоби» не заперечуємо, що дана тематика є дискусійною протягом тривалого часу. На основі аналізу наукової літератури та нормативних документів вважаємо за необхідне виокремлювати два основні напрями: бухгалтерське тлумачення та тлумачення з погляду економіки підприємства. Аналізуючи наведені дефініції, можна зробити висновок, що думки вчених розділились. Одна група вчених ототожнює поняття «основні фонди» та «основні засоби», друга – чітко розмежовує ці поняття, третя стверджує, що основні засоби – це сукупність засобів праці, котрі функціонують як у сфері матеріального виробництва, так і у невиробничій сфері. І лише окремі економісти, міркування яких ми розділяємо, вказують на необхідність розрізняти поняття «основні фонди» та «основні засоби». На нашу думку, основні фонди за своїм складом, загальноприйнятим призначенням і економічною сутністю не належать до фінансових категорій, тому їх не можна ототожнювати з поняттям «основні засоби»: тобто основні фонди - це економічна категорія, а основні засоби – це фінансова категорія.

Отже, відсутність єдиної термінології за наявності методологічної і теоретичної бази призводить до плутанини та різноманітних ускладнень.

1.2. Основні засоби як об'єкт бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю

Проблеми забезпечення успішної діяльності вітчизняних підприємств значною мірою пов'язані із недостатнім рівнем управління процесом експлуатації основних засобів, який зазнає впливу специфічних особливостей галузі. Для їхнього вирішення необхідне своєчасне інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень через побудову адекватної системи обліку, аналізу та контролю.

Дослідженням проблем і особливостей обліку, аналізу та контролю основних засобів займалися вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти такі, як: Бутинець Ф. Ф., Бичкова С. М., Гринько А. П., Голов С. Ф., Кужельний М. В., Лінник В. Г., Моссаковський В. Б., Огійчук М. Ф., Пушкар М. С., Савченко В. Я., Сопко В. В., Свірко С. В., Сук Л. К., Янчева Л. М. та інші.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та порядок її розкриття у фінансовій звітності встановлено Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 (П(С)БО 7) «Основні засоби» [55].

Одиницею обліку основних засобів є окремий об'єкт основних засобів.

Необхідною умовою раціональної організації обліку основних засобів є їх класифікація. Основні засоби розділяють по групах, які підлягають обліку та контролю під час здійснення господарської діяльності. На даний час існує значна кількість класифікацій основних засобів, що свідчить про неоднозначність думок поміж науковців. Розглянемо класифікацію основних засобів, яка застосовується для потреб ведення бухгалтерського обліку. В П(С)БО 7 «Основні засоби» затверджена видова їх класифікація рис.1.1.

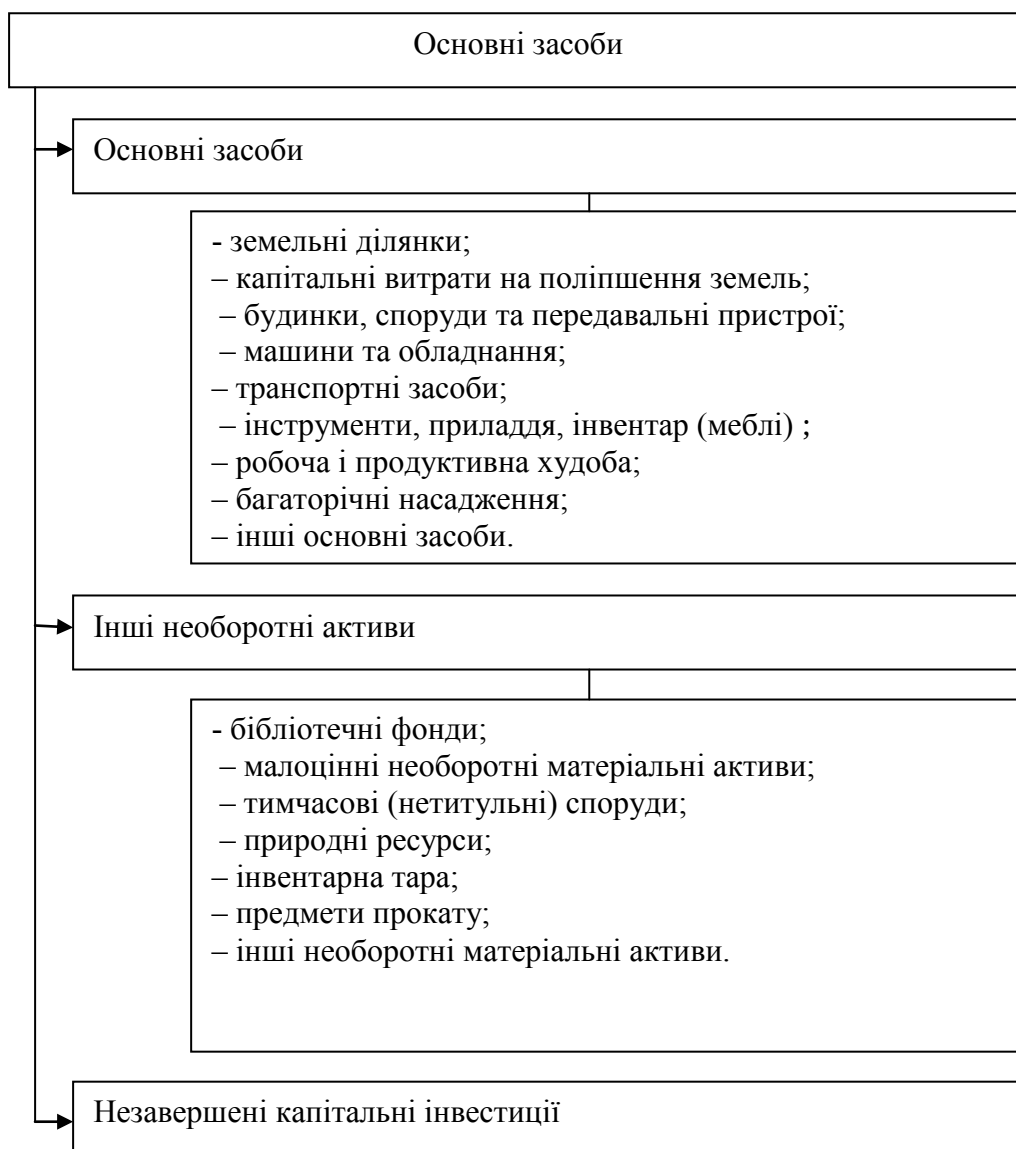

Рис.1.1. Класифікація основних засобів згідно П(С)БО 7 «Основні засоби»

В Податковому кодексі також представлена класифікація основних засобів (табл. 1.1), яка після його прийняття, наближена до бухгалтерського обліку. Податковий кодекс разом з класифікацією основних засобів регламентує також мінімально допустимі строки їх корисного використання.

Таблиця 1.1

Класифікація основних засобів відповідно до
Податкового кодексу України

Групи основних засобів	Мінімально допустимі терміни корисного використання, років
Група 1 – земельні ділянки	–
Група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов’язані з будівництвом	15
Група 3	
– будівлі;	20
– споруди;	15
– передавальні пристрої	10
Група 4 – машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов’язані з ними засоби зчитування або друку інформації, комп’ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підімкнення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони й рації, вартість яких перевищує 6000 грн.	2
Група 5 – транспортні засоби	5
Група 6 – інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
Група 7 – тварини	6
Група 8 – багаторічні насадження	10
Група 9 – інші основні засоби	12
Група 10 – бібліотечні фонди	–
Група 11 – малоцінні необоротні матеріальні активи	–
Група 12 – тимчасові (нетитульні) споруди	5
Група 13 – природні ресурси	–
Група 14 – інвентарна тара	6
Група 15 – предмети прокату	5
Група 16 – довгострокові біологічні активи	7

За результатами дослідження можна зробити висновок, що основні засоби можна класифікувати за різними ознаками, але важливим фактором є те, що керівництво на власний розсуд може розширювати існуючу класифікацію, розподіляючи об’єкти основних засобів у певні групи

Визначення первісної вартості об'єкту основних засобів залежить від способу їх надходження на підприємство. Порядок формування первісної вартості основних засобів наведено в табл. 1.2 [46, с.203].

Таблиця 1.2

Формування первісної вартості основних засобів

Надходження основних засобів	Формування первісної вартості
Придбані підприємством за грошові кошти	Витрати на придбання
Придбані підприємством за рахунок кредитів банку	Витрати на придбання, але без урахування витрат на сплату відсотків за кредит банку
Отримані підприємством безоплатно	Первісна (відновлювальна) вартість на дату отримання
Внесені до статутного капіталу підприємства	Погоджена засновниками (учасниками) підприємства їх справедлива вартість
Створені підприємством власними силами	Сума прямих і накладних витрат, пов'язаних створенням активу
Зараховані підприємством з виготовленої продукції, товарів тощо	Собівартість активу, яка визначається згідно П(С)БО 9 «Запаси» та 16 «Витрати»
Отримані підприємством у результаті обміну на подібний об'єкт	Залишкова вартість переданого об'єкту. Якщо залишкова вартість переданого об'єкту перевищує його справедливую вартість, то первісною вартістю об'єкту основних засобів буде справедлива вартість переданого об'єкту включенням різниці до витрат звітного періоду
Отримані підприємством у результаті обміну на неподібний об'єкт основних засобів або інший актив	Справедлива вартість переданого об'єкту збільшена на суму грошових коштів або їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну

Синтетичний і аналітичний облік основних засобів здійснюється на рахунках класу 1 «Необоротні активи». А для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух основних засобів відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 призначений синтетичний рахунок (рахунок першого порядку) 10 «Основні засоби», який має наступні субрахунки (рахунки другого порядку): 100 «Інвестиційна нерухомість»; 101 «Земельні ділянки»; 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»; 103 «Будинки та споруди»; 104 «Машини та обладнання»; 105 «Транспортні засоби»; 106 «Інструменти, прилади та інвентар»; 107 «Тварини»;

108 «Багаторічні насадження»; 109 «Інші основні засоби» [28 с.89].

За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом – вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів тощо [27].

Аналітичний облік основних засобів здійснюється відповідно до Наказу Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 р. № 352, у табл. 1.3 приведені типові форми первинної документації з обліку основних засобів [57].

Таблиця 1.3

Типові форми первинної облікової документації
з обліку основних засобів

Типові форми	Назва типової форми	Застосування типової форми
ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	для оформлення зарахування до складу основних засобів окремих об'єктів, для обліку введення їх в експлуатацію, за винятком тих випадків, коли введення об'єктів у дію, відповідно до чинного законодавства повинно оформлятися в особливому порядку: внутрішнє переміщення основних засобів із одного цеху (відділу, дільниці) в інший, передача основних засобів зі складу (із запасу) в експлуатацію, а також виключення зі складу ОЗ під час передачі іншому підприємству
ОЗ-2	Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів	для оформлення приймання-здачі основних засобів із ремонту, реконструкції та модернізації
ОЗ-3	Акт списання основних засобів	для оформлення вибуття основних засобів (крім автотранспортних) у разі повного або часткового їх списання
ОЗ-4	Акт на списання автотранспортних засобів	для оформлення списання автомобіля вантажного чи легкового, причепа чи напівпричепа в разі їх ліквідації

ОЗ-5	Акт № _ про установку, пуск та демонтаж будівельної машини	в будівельно-монтажних організаціях для оформлення передачі, установлення та пуску будівельних машин і їх демонтажу
ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	для обліку всіх видів основних засобів, а також для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, що надійшли для експлуатації протягом одного календарного місяця, та таких, що мають однакове виробничо-господарське призначення, технічну характеристику й вартість. У ній записують тільки основні якісні та кількісні показники основного об'єкта, а також його найважливіші прибудови, пристосування та приналежності, обмежуючись двома-трьома найважливішими для цього об'єкта якісними показниками, виключаючи дублювання даних, що є на підприємстві (організації), і технічну документації на цей об'єкт
№ ОЗ-7	Опис інвентарних карток по обліку основних засобів	для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів. Опис складається в одному примірнику бухгалтерією в цілях контролю за зберіганням інвентарних карток. Записи ведуться в розрізі класифікаційних груп (видів) основних засобів
№ ОЗ-8	Картка обліку руху основних засобів	для обліку руху основних засобів за класифікаційними групами під час ручної обробки облікової документації
№ ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів	для пооб'єктного обліку основних засобів за місцем їхнього знаходження (експлуатації) у матеріально відповідальних осіб

Одразу зазначимо, що перераховані типові форми первинної облікової документації з обліку основних засобів мають суттєві недоліки, тобто є застарілими по змісту та з відповідних реквізитів, що суперечать спробам гармонізації Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку з Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Нові форми для обліку та списання основних засобів були затверджені наказом Міністерства фінансів України від 13 вересня 2016 р. «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» № 818 [56].

Згідно п. 6 цього порядку типові форми з обліку та списання основних засобів можуть застосовуватися юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і

форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності (табл.1.4) [31 с.109].

Усі первинні документи, якими оформляється рух основних засобів на підприємстві, повинні складатися відповідно до вимог «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку».

Таблиця 1.4

Типові форми первинних документів з обліку та списання ОЗ

Назва форми	Коротка характеристика застосування форми
Акт введення в експлуатацію основних засобів	оформлення господарських операцій із зарахування об'єктів незавершених капітальних інвестицій до складу основних засобів, які придбані, створені (виготовлені), а також для введення в експлуатацію безоплатно отриманих ОЗ
Акт приймання-передачі основних засобів	оформлення господарських операцій з безоплатного отримання та передачі основних засобів, крім безоплатної передачі основних засобів, які є об'єктами права державної та комунальної власності
Акт внутрішнього переміщення основних засобів	оформлення господарських операцій з руху основних засобів в межах суб'єкта державного сектору
Акт передачі на ремонт, реконструкцію та модернізацію основних засобів	оформлення господарських операцій з передачі основних засобів на ремонт, реконструкцію чи модернізацію
Акт приймання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих основних засобів	оформлення господарських операцій з приймання основних засобів після ремонту, реконструкції та модернізації
Акт списання основних засобів (часткової ліквідації)	оформлення господарських операцій з вибуття основних засобів (крім транспортних засобів та документів бібліотечного фонду) у разі повної ліквідації або вибуття частини об'єкта основних засобів при частковій ліквідації
Акт списання групи основних засобів	оформлення вибуття основних засобів, щодо яких ведеться груповий облік
Акт списання транспортних засобів	оформлення господарських операцій з вибуття транспортних засобів внаслідок їх зношення, знищення в результаті аварій, стихійного лиха тощо.
Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів	є регістром аналітичного обліку ОЗ і відкривається на об'єкт ОЗ бухгалтерською службою в одному примірнику та заповнюється на підставі акта введення в експлуатацію ОЗ, акта приймання-передачі ОЗ, технічної та іншої супровідної документації, а також інших первинних документів
Інвентарна картка групового обліку основних	є регістром аналітичного обліку і застосовується для групового обліку однорідних об'єктів ОЗ, які мають одне і те саме призначення, однакову технічну характеристику і

засобів	вартість
Інвентарна картка обліку тварин і багаторічних насаджень	є регістром аналітичного обліку і застосовується для індивідуального обліку тварин і багаторічних насаджень
Розрахунок амортизації основних засобів (крім інших необоротних матеріальних активів)	визначення суми амортизації об'єктів основних засобів із зазначенням періоду, за який нараховується амортизація
Розрахунок амортизації інших необоротних матеріальних активів	для визначення суми амортизації об'єктів інших необоротних матеріальних активів із зазначенням періоду, за який нараховується амортизація

Протягом терміну корисного використання основні засоби втрачають свої фізичні та моральні якості та підлягають амортизації. Амортизаційна політика є важливим елементом загальної політики керування виробничими витратами на підприємствах і яка полягає в інтенсивності оновлення основних фондів з поступовою експлуатацією їх у процесі виробничої діяльності. Саме тому питання щодо визначення амортизації та створення ефективної амортизаційної політики підприємства ніколи не втрачає актуальності.

Нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при зарахуванні його на баланс. Нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням зазначених вище мінімально допустимих строків корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу).

Важливим питанням амортизаційної політики є вибір методу амортизації, тому що одним із головних джерел формування власних фінансових ресурсів є амортизаційні відрахування, розмір яких залежить від обраного методу. В результаті наукових досліджень, котрі пройшли випробування практикою, розроблена велика кількість методів нарахування амортизації. Усі методи можна вважати рівноцінними, але кожен із них має як переваги, так і певні недоліки. Порівняльну характеристику методів

нарахування амортизації, які застосовуються українськими підприємствами наведено в табл. 1.5.

Таблиця 1.5

Порівняльна характеристика методів нарахування амортизації в Україні

[2]

Метод	Суть методу	Переваги	Недоліки
Прямолінійний	побудований на припущенні, що основні засоби протягом експлуатаційного періоду зношуються рівномірно. Розраховується він діленням амортизованої вартості на термін корисного використання об'єкта	Рівномірність розподілу суми амортизації між звітними періодами, простота розрахунку	Не враховує моральний знос, різницю виробничої потужності активів в різні роки експлуатації, необхідність підвищення витрат на ремонт та обслуговування в останні роки використання
Зменшення залишкової вартості (прискорений, нелінійний)	визначенні річної суми амортизації об'єкта основних фондів, виходячи з залишкової вартості такого об'єкта на початок звітного року. Річна сума амортизації за таким методом визначається як добуток залишкової вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації	В перші роки нараховуються великі суми амортизації	Складна математична формула розрахунків, нерівномірний розподіл сум амортизації за періодами.
Метод прискореного зменшення залишкової вартості (прискорений, нелінійний)	Різновид методу зменшення залишкової вартості, але як норма амортизації береться подвоєна норма, виходячи з терміну корисного використання об'єкта	В перші роки нараховуються великі суми амортизації, простота розрахунку	Нерівномірний розподіл сум амортизації за періодами
Кумулятивний метод (прискорений, нелінійний)	сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта	В перші роки нараховуються великі суми амортизації, Не має законодавчих обмежень	Явних недоліків немає

Виробничий	нарахування амортизації здійснюється на підставі сумарного виробітку об'єкта за весь період його експлуатації у відповідних одиницях виміру	економічна вигода об'єкта зменшується в зв'язку з його експлуатацією, а не у зв'язку із впливом на нього часу, як у всіх попередніх методах. в неробочі періоди нарахування амортизації не провадиться, значить не впливає на підвищення витрат на виробництво.	Складність прогнозування виробітку на кілька років вперед. Припинення нарахування амортизації під час простою техніки, яка піддається зносу й у цей час.
------------	---	---	--

Нарахування амортизації проводиться щомісячно. Місячна сума амортизації при застосуванні прямолінійного методу визначається діленням річної суми амортизації на 12. Місячна сума амортизації при застосуванні методів зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивного визначається діленням суми амортизації за повний рік корисного використання на 12.

Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію. Нарахування амортизації при застосування виробничого методу починається з дати, що настає за датою, на яку об'єкт основних засобів став придатним для корисного використання.

Нарахування амортизації припиняється з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів, переведення його на реконструкцію, модернізацію, добудову, дообладнання, консервацію. Нарахування амортизації при застосування виробничого методу припиняється з дати, що настає за датою вибуття об'єкта основних засобів. Суму нарахованої амортизації всі підприємства відображають шляхом збільшення суми витрат підприємства і зносу основних засобів.

Синтетичний облік амортизації основних засобів ведеться на

пасивному рахунку 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», субрахунку 13.1 «Знос основних засобів» в Журналі-ордері № 13 при журнально-ордерній формі, в Журналі № 4 – при журнальній формі, або у відповідній машинограмі. За кредитом цього субрахунку відображається нарахування амортизації (зносу), а за дебетом – списання зносу внаслідок вибуття основних засобів.

В фінансовій звітності інформація про основні засоби відображається у першому розділі «Необоротні активи» форми №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) та у Примітках до річної фінансової звітності.

Дискусійними є питання відображення необоротних активів, утримуваних для продажу у Примітках до річної фінансової звітності. Субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» відноситься до рахунку 28 «Товари», балансова вартість яких на кінець звітного періоду показується у VIII розділі «Запаси» Приміток до річної фінансової звітності. Однак у Балансі цей субрахунок показують окремо. У примітках, які призначені для детальнішого розкриття інформації, наведеної у інших формах фінансової звітності, інформація про необоротні активи, утримувані для продажу, в табличній формі не розкривається взагалі [12 с.318].

Одними із елементів системи управління основними засобами підприємства, що повинен знайти відображення в обліковій політиці є контроль. Основна мета внутрішньогосподарського контролю основних засобів полягає в забезпеченні дотримання законності й економічної доцільності господарсько-фінансової діяльності. Основними завданнями внутрішньогосподарського контролю основних засобів є контроль стану: правильності віднесення матеріальних активів до основних засобів; реальності оцінки і переоцінки основних засобів; правильності відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку; своєчасності й правильності документального оформлення й відображення у облікових регістрах надходження й вибуття основних засобів; правильності

нарахування амортизації, своєчасності й повноти включення її у витрати виробництва; правильності нарахування й списання зносу основних засобів; відповідності й правильності оформлення списання основних засобів. Основними джерелами внутрішнього контролю є: первинні документи реєстри синтетичного й аналітичного бухгалтерського фінансового обліку, дані квартальної й річної звітності; податкова, статистична й оперативна звітність.

Із огляду на завдання, які необхідно досягнути контролерам при проведенні перевірки операцій з основними засобами, формуються об'єкти внутрішньогосподарського контролю (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Об'єкти внутрішньогосподарського контролю основних засобів

Суб'єктами внутрішньогосподарського контролю є робітники та власники підприємства, які здійснюють контрольні дії під час виконання

покладених на них обов'язків або лише на основі відповідних прав. Зокрема, їх можна подати у вигляді таких чотирьох груп рис.1.3.

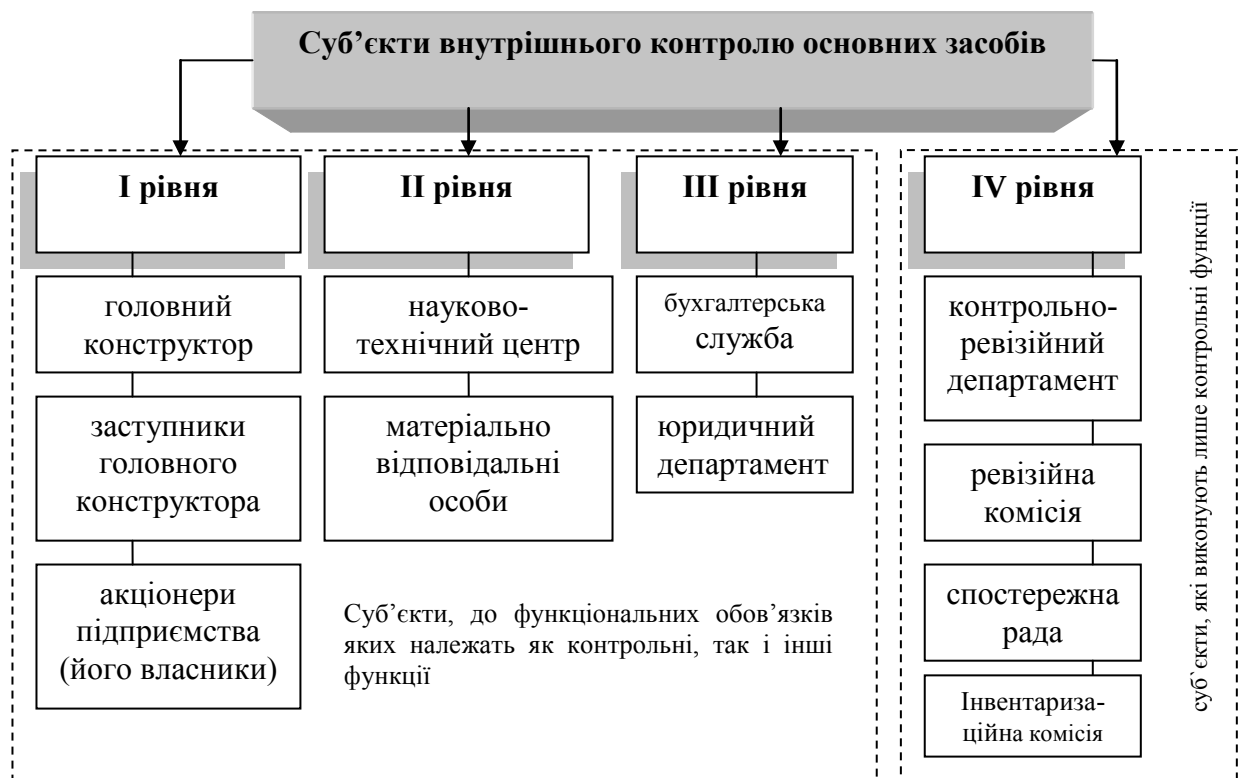

Рис. 1.3. Класифікація суб'єктів внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами промислових підприємств

Виділяють такі основні прийоми та методи контролю основних засобів:

- прийоми документального контролю;
- прийоми фактичного контролю;
- розрахунково-аналітичні методи контролю [9, с. 159].

Після ознайомлення контролера із специфікою діяльності підприємства, досконалого вивчення нормативно-правової бази щодо бухгалтерського обліку, аудиту та регулювання діяльності підприємства, та детального розгляду наказу про облікову політику підприємства, контролер переходить до етапу документального контролю. Під час документального контролю проводиться перевірка документів з надходження основних засобів на підприємство, встановлюється правильність визначення первинної вартості шляхом перевірки договорів купівлі-продажу, накладних,

супровідних документів та актів прийому-передачі основних засобів, перевіряється правильність віднесення активів суб'єкта господарювання до основних засобів, розподіл їх за видами, встановлення критеріїв інвестиційної нерухомості. Підлягають перевірці документи, що підтверджують право власності на об'єкти основних засобів, документи з їх руху на підприємстві, документи зі списання основних засобів [43].

Контроль документів є важливою складовою внутрішньогосподарського контролю, адже вони є основними джерелами інформації для ревізій або перевірок.

Щодо прийомів фактичного контролю, то основним способом проведення внутрішньогосподарського контролю основних засобів є проведення інвентаризації.

Інвентаризація основних засобів виявляє фактичну наявність основних засобів, установлює надлишок або нестачу основних засобів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, перевіряє дотримання правил утримання та експлуатації основних засобів. Звертається увага на основні засоби, які не використовуються, або які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню, відповідно вони можуть бути переведені на консервацію, продані, або списані.

Також при інвентаризації виявляються помилки, що присутні як при заповненні первинних документів так і при здійсненні самого облікового відображення, а також визначають безвідповідальність матеріальновідповідальних осіб чи інших працівників.

Інформація отримана після інвентаризації дає змогу керівникам більш чітко розуміти стан основних засобів і дає змогу вчасно відреагувати на відхилення або порушення. Вносяться пропозиції щодо врегулювання розбіжностей і приймання, впорядкування, зберігання, використання та відпуску основних засобів, а також покращення умов обліку і контролюючих заходів на підприємстві.

Щодо розрахунково-аналітичних методів контролю, то під ним розуміють перевірку правильності розрахунку окремих показників відповідно до встановленої відповідними інститутами методики.

Основним прийомом розрахунково-аналітичного методу контролю є здійснення процедури перерахунку. Перерахунок - це процедура, яка полягає у перевірці арифметичної точності документів або записів. Застосовуючи цю процедуру контролю щодо основних засобів, перевіряється правильність визначення сум амортизаційних відрахувань, проводиться повторне проведення переоцінки основних засобів, нарахування амортизації, списання та перевіряється правильність визначення первісної вартості об'єктів основних засобів.

Важливістю та метою розрахунково-аналітичних методів контролю є виявлення тенденцій, відхилень від заданих (або стандартних) параметрів і з'ясування причин їхнього виникнення [43].

Таким чином, можна стверджувати, що за сучасних умов господарювання вітчизняних підприємств головною метою є теоретичні визначення об'єкта основних засобів, методологічні основи формування в обліку інформації про основні засоби, нарахування амортизації, розкриття інформації про основні засоби, яка необхідна для користувачів фінансової звітності.

Відсутність достовірної облікової інформації може призвести до формування даних, що в спотвореному вигляді відображають фінансово-майновий стан підприємства. Саме облікова інформація дозволяє сформулювати загальну концепцію ефективності управління основними засобами на підприємствах будь-якої форми власності. Достовірна оцінка вартості основних засобів та, за необхідності, переоцінка, а також відображення бухгалтерських проведення щодо наявності та руху основних засобів запобігає допущенню помилок, що дозволяє уникати нарахування штрафних санкцій за порушення методичних рекомендацій з обліку основних засобів.

В свою чергу, інформація, виявлена під час внутрішньогосподарського контролю допомагає створювати дієвий спосіб управління основними засобами та дозволяє оцінити їх рівень забезпеченості та ефективність використання. Саме тому керівникам слід приділяти належну увагу побудові ефективної системи здійснення внутрішньогосподарського контролю над основними засобами, адже раціональність та ефективність використання об'єктів основних засобів є однією з головних умов підвищення продуктивності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ЗАГАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ КП ПЕРВОМАЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ «ПЕРВОМАЙСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВОДОКАНАЛ»

2.1. Загально-економічна характеристика КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Комунальне підприємство Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» створене відповідно до рішення 31 сесії 24 скликання Первомайської міської ради від 23.06.2004 року. Підприємство засноване на комунальній власності територіальної громади міста Первомайська і є підприємством, яке підпорядковується управлінню житлово-комунального господарства Первомайської міської ради.

В своїй діяльності підприємство керується Конституцією України, Законами України, постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, указами та розпорядженнями Президента України, рішеннями міської ради та її виконавчого комітету, Статутом.

КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» є юридичною особою, здійснює свою діяльність на засадах повної господарської самостійності. Має самостійний баланс, рахунки в установах банків, штамп, бланки і печатку зі своїм найменуванням.

Підприємство несе відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах належного йому майна, згідно з чинним законодавством України.

Майно підприємства становлять основні фонди та обігові кошти, а також інші цінності (матеріальні та фінансові ресурси), вартість яких відображається на його самостійному балансі. Майно є комунальною

власністю територіальної громади міста Первомайськ і закріплено за підприємством на праві господарського відання.

Статутний фонд підприємства встановлено у мінімальному розмірі 4 млн. грн. і сформовано за рахунок майна, яке закріплене за підприємством на праві господарського відання.

Комунальне підприємство Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» є головним постачальником послуг з централізованого водопостачання та водовідведення мешканцям та підприємствам міста Первомайськ Миколаївської області.

Основними напрямками діяльності підприємства є:

- видобуток, виробництво, обробка питної води, подача, транспортування, розподіл та реалізація;
- здійснення планово–попереджувальних, капітальних та поточних ремонтів;
- технічне водопостачання споживачів;
- розробка заходів щодо раціонального використання води та установлення лімітів водоспоживання;
- видача технічних умов на водопостачання та узгодження проєктів;
- розробка проєктної документації по розвитку, реконструкції діючих водопровідних споруджень та технологічного устаткування, у тому числі по перекладці водогінних мереж замість технічно зношених.

Метою діяльності Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» є отримання прибутку за рахунок підприємницької діяльності і на цій основі задоволення соціально–економічних інтересів громади та трудового колективу підприємства.

Предметом діяльності підприємства є:

- забезпечення безперебійного постачання населенню, підприємствам, організаціям міста питної води;

- надання послуг з водовідведення та очищення господарсько-побутових стоків відповідно до параметрів мереж і споруджень правил прийому стічних вод до системи каналізації;
- прогноз та задоволення попиту споживачів, вдосконалення процесу надання послуг з водопостачання та очищення стічних вод;
- вдосконалення якості води та процес очищення стоків;
- нарощування продуктивності;
- використання науково-технічних досягнень у галузі для вирішення екологічних проблем.

Існуюча схема водопостачання та водовідведення м. Первомайська являє собою комплекс виробництв, об'єднаних єдиним технологічним процесом транспортування, очистки і розподілу води, прийому та очистки стоків, розташованих на земельних ділянках загальною площею 30,96 га.

На балансі КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» знаходяться 3 джерела водопостачання, потужність водопроводу становить 32,9 тис. м³ на добу: відпускається води споживачам за рік близько 6,9 млн. м³, в т. ч. населенню – 6,63 млн. м³. Крім того на балансі підприємства значаться підземні свердловини, а саме два бювети по вулиці Корабельній та вулиці Черняховського та свердловина по вулиці Пригородній, яка забезпечує централізованим водопостачанням мешканців вулиці Пригородної в кількості 22 абоненти.

Довжина водопровідної мережі міста складає 371,9 км, в тому числі:

- загальна довжина водопроводів – 32,3 км, із них мають задовільний стан – 10,6 км (32,8%), потребують поточного ремонту 9,2 км (28,5%), капітального – 12,5 км (38,7%);
- довжина квартальної водопровідної мережі складає 74,7 км, із них 24,7 км (33,1%) мають задовільний стан, потребують поточного та капітального ремонтів відповідно 21,2 км (28,4%) та 28,8 км (38,5%);

- довжина вуличної водопровідної мережі складає 264,9 км, із них мають задовільний стан 87,4 км (33,0%), потребують поточного та капітального ремонтів відповідно 75,2 км (28,4%) та 102,3 км (38,6%).

Станом на 31.12.2018 року кількість абонентів – 29811 од., у тому числі приватний сектор не охоплений послугами водовідведення – 14670 од. (49,2%).

Чисельність споживачів послуг з централізованого водопостачання становить 53530 осіб або 82,7% від загальної кількості населення міста, в тому числі по приватному сектору – 28070 осіб (47,6%).

Чисельність споживачів послуг з централізованого водовідведення становить 26270 осіб або 40% від загальної кількості населення міста.

Для загальної уяви про результати діяльності досліджуваного підприємства проведемо структурно-динамічний аналіз форм 1 та 2 фінансової звітності за 2017-2018 роки (табл.2.1-2.2).

Таблиця 2.1

Структурно-динамічний аналіз Звіту про фінансовий стан 2017-2018 рр.

Назва статті	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни		
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	В абсолютних величинах	В питомій вазі	У % на початок періоду
Активи							
Необоротні активи	20 674,00	24 519,00	45,30	38,17	+3 845,00	-7,13	+18,60
Оборотні активи	7 190,00	10 427,00	15,75	16,23	+3 237,00	+0,48	+45,02
- запаси	907,00	1 291,00	1,99	2,01	+384,00	+0,02	+42,34
- дебіторська заборгованість	6 125,00	8 745,00	13,42	13,61	+2 620,00	+0,19	+42,78
- грошові кошти	158,00	391,00	0,35	0,61	+233,00	+0,26	+147,47
Інші активи	17 775,00	29 287,00	38,95	45,59	+11 512,00	+6,65	+64,77
Баланс	45 639,00	64 233,00	100,00	100,00	+18 594,00	-	+40,74
Пасиви							
Власний капітал	-44 472,00	-51 471,00	-97,44	-80,13	-6 999,00	+17,31	+15,74
Поточні зобов'язання	72 336,00	86 417,00	158,50	134,54	+14 081,00	-23,96	+19,47
- кредиторська заборгованість	72 336,00	86 417,00	158,50	134,54	+14 081,00	-23,96	+19,47

Продовження табл.2.1

Інші пасиви	17 775,00	29 287,00	38,95	45,59	+11 512,00	+6,65	+64,77
Баланс	45 639,00	64 233,00	100,00	100,00	+18 594,00	-	+40,74

Аналізуючи інформацію, представлену в табл.2.1 можемо говорити про зростання значень за всіма статтями балансу у 2018 році в порівнянні з 2017 роком. Вартість необоротних активів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» зросла у 2018 році на 18,6% порівняно з 2017 роком. Відбулося це за рахунок збільшення вартості за основних засобів за аналітичними рахунками «Будинки, споруди та передавальні пристрої» та «Машини та обладнання».

Вартість оборотних активів у 2018 році зросла порівняно з 2017 роком на 45,02%. Позитивним в даній структурі є збільшення власних грошових коштів на 147,47%, а негативним збільшення дебіторської заборгованості на 42,78%. Наявність та ріст дебіторської заборгованості свідчить про щорічне збільшення заборгованості споживачів за водопостачання та водовідведення. Варто зазначити, що резерв сумнівних боргів підприємство не нараховує. Вважаємо цей факт недоліком в обліковій системі досліджуваного підприємства, так як резерв сумнівних боргів це один із резервів, обов'язковість створення якого регламентується нормативно-правовими документами, зокрема п.7 П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Загальна вартість пасивів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» також зросла у 2018 році порівняно з 2017 роком на 40,74%, що має негативний вплив на загальний фінансовий стан досліджуваного підприємства. Розмір власного капіталу спостерігаємо у табл.2.1. як від'ємне значення завдяки значному росту непокритого збитку. Значення непокритого збитку у 2018 році збільшилося на 9823 тис.грн. Враховуючи даний факт підприємство знаходиться в стадії припинення діяльності.

Протягом досліджуваного періоду також зросла кредиторська заборгованість підприємства майже на 20%, левову частку якої становить

заборгованість за електроенергію. Наявна у підприємства заборгованість і з оплати праці: 2577 тис.грн. у 2017 році та 2955 тис.грн. у 2018 році, а відповідно по розрахункам зі страхування, враховуючи заборгованості попередніх періодів: 42758 тис.грн. у 2017 році та 53526 тис.грн. у 2018 році.

Структуру та динаміку змін активів та пасивів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» у 2017-2018 роках представлено на рис.2.1. який наочно демонструє проведений вище аналіз.

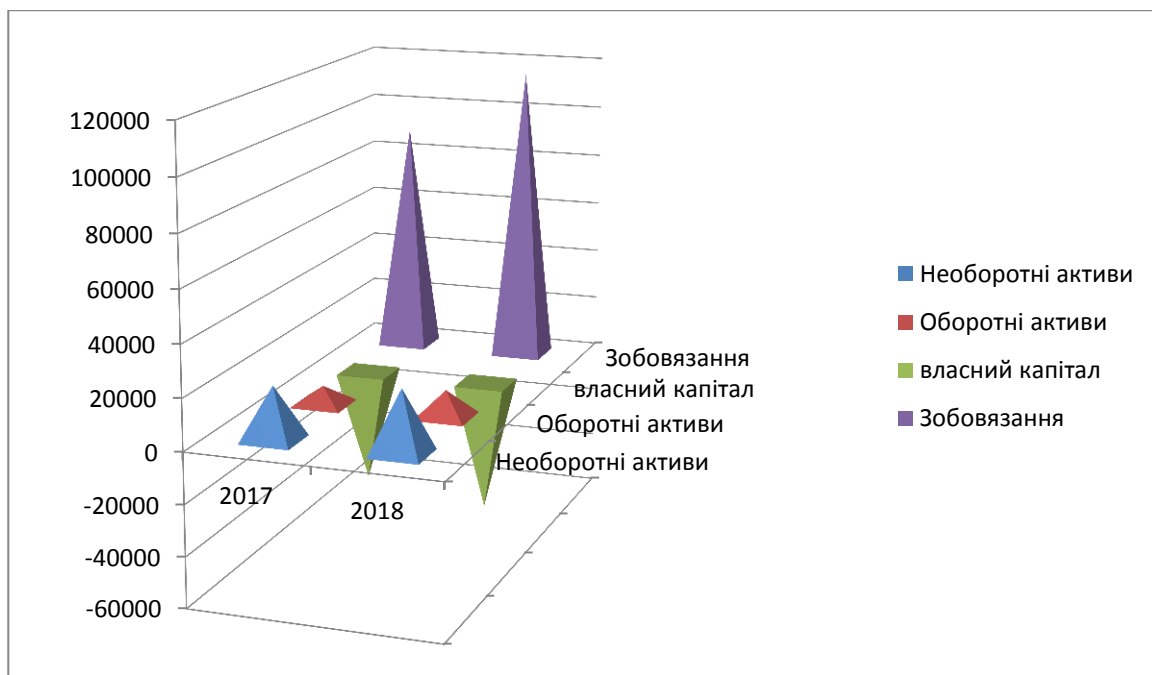

Рис.2.1. Структура та динаміка змін активів і пасивів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» у 2017-2018 роках

Враховуючи від'ємне значення власного капіталу за рахунок непокритого збитку протягом тривалого періоду виникає необхідність детального аналізу доходів і витрат підприємства. Аналіз доходів і витрат є одним з важливих етапів аналізу економічних показників будь-якого підприємства, адже основною метою діяльності суб'єкта господарювання є отримання прибутку за мінімально-можливих витрат. Інформаційним джерелом такого аналізу слугує форма 2 фінансової звітності - Звіт про фінансові результати.

Для більш повної уяви про стан доходів і витрат проведемо їх структурно-динамічний аналіз (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Структурно-динамічний аналіз Звіту про фінансові результати
2017-2018 рр.

Назва статті	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни		
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	В абсолютних величинах	В питомій вазі	У % на початок періоду
Доходи							
Виручка	29 848,80	48 481,20	87,10	95,25	+18 632,40	+8,15	+62,42
Інші операційні доходи	2 811,00	1 840,00	8,20	3,62	-971,00	-4,59	-34,54
Інші доходи	1 611,00	577,00	4,70	1,13	-1 034,00	-3,57	-64,18
Разом	34 270,80	50 898,20	100,00	100,00	+16 627,40	0,00	+48,52
Витрати							
Непрямі податки	4 974,80	8 080,20	10,46	13,31	+3 105,40	+2,84	+62,42
Собівартість продукції	33 926,00	39 533,00	71,36	65,11	+5 607,00	-6,26	+16,53
Витрати	8 639,00	13 108,00	18,17	21,59	+4 469,00	+3,42	+51,73
Разом	2 186,00	4 085,30	100,00	100,00	+1 899,30	-	+27,73
Елементи операційних витрат							
Матеріальні затрати	14 446,00	18 160,00	33,94	34,50	+3 714,00	+0,56	+25,71
Витрати на оплату праці	16 607,00	21 031,00	39,01	39,95	+4 424,00	+0,94	+26,64
Відрахування на соціальні заходи	3 633,00	4 600,00	8,53	8,74	+967,00	+0,20	+26,62
Амортизація	2 573,00	1 125,00	6,04	2,14	-1 448,00	-3,91	-56,28
Інші операційні витрати	5 307,00	7 725,00	12,47	14,67	+2 418,00	+2,21	+45,56
Разом	42 566,00	52 641,00	100,00	100,00	+10 075,00	0,00	+23,67

Результати проведенного аналізу демонструють стрімке підвищення значення показника загальної виручки досліджуваного підприємства на 62,42% у 2018 році в порівнянні з 2017 роком. В той же час значення інших операційних доходів і інших доходів зменшилося на 34,54% і 64,18% відповідно.

Що стосується витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», вони теж збільшилися. Найвищу частку в складі витрат товариства складають витрати собівартості: 71,36% у 2017 році і 65,11% у 2018 році. У зв'язку з підвищенням розміру витрат на енергоносії, обслуговування водопровідних систем, збільшення розміру мінімальної заробітної плати тощо, собівартість зросла на 16,53% у 2018 році порівняно з 2017 роком (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Фактори, що суттєво вплинули на собівартість послуг

Найменування фактору	Ціни в діючому тарифі (без ПДВ), грн.	Фактичні ціни на 01.0.2019 (без ПДВ), грн.	Відсоток відхилення, % + зростання - зменшення
Електроенергія, за 1 кВтг	1,9824	2,28424	11,69
Прожитковий мінімум на одну працездатну особу на місяць	1 762	1921	10
Гіпохлорит натрію, за 1 тону	8 000,00	10 200,00	27,50
Сульфат алюмінію, за 1 тону	2 656,46	5 106,25	92,22
Суперфлок, за 1 тону	110 100,00	155 000,00	40,78
Хімічні реактиви для водопостачання, потреба на рік	50 368,62	105 378,79	109,22
Хімічні реактиви для водовідведення, потреба на рік	46 587,77	77 394,03	66,13

Аналіз факторів, що впливають на собівартість надання послуг з водопостачання та водовідведення (гіпохлориту натрію, сульфату алюмінію), електроенергії, хімреактивів, транспортних та інших робіт, послуг, а також прожиткового мінімуму для працездатних осіб), показує про необхідність формування економічно обгрунтованих тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення на 2019-2020 роки.

Найбільші зміни в бік збільшення спостерігаємо у складі непрямих податків, а саме податку на додану вартість, на 62,42% у 2018 році порівняно з 2017 роком.

Загальна вартість витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», враховуючи збитки підприємства, збільшилися у 2018 році на 51,73 % в порівнянні з 2017 роком.

Структуру та динаміку змін доходів і витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» протягом 2017-2018 років більш детально представлено на рис.2.2.

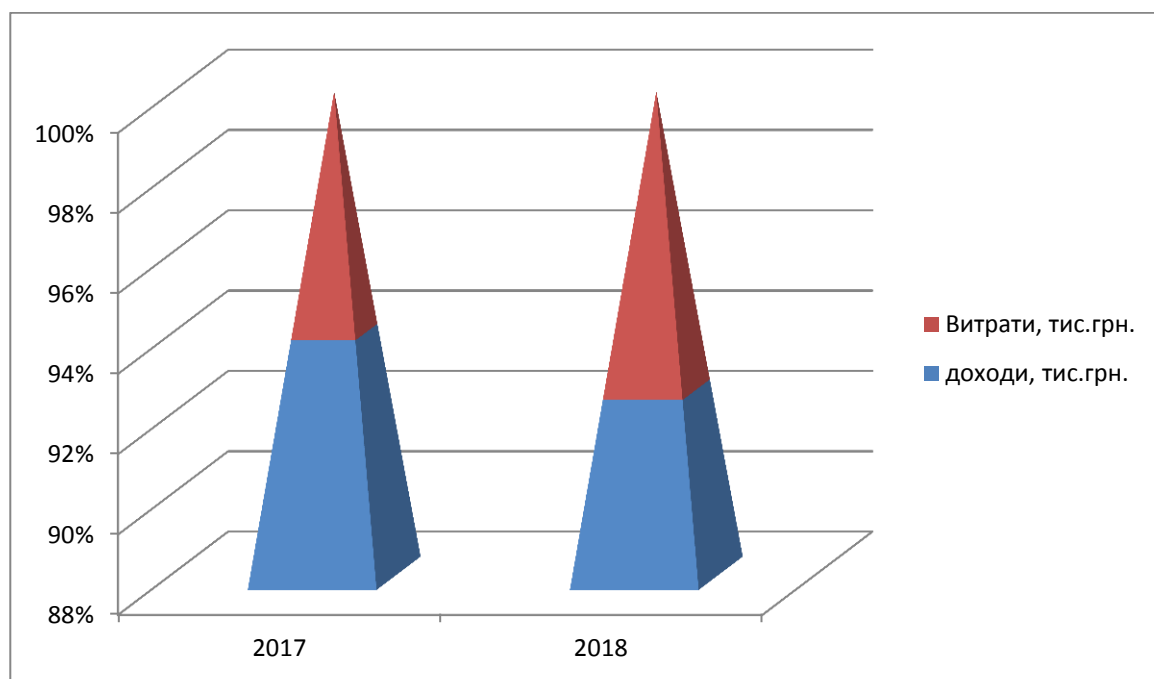

Рис.2.2. Структурно-динамічний аналіз доходів і витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» протягом 2017-2018 років

Аналіз елементів операційних витрат, показав, що левову частку серед операційних витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» становлять витрати на оплату праці: 39,01% у 2017 році та 39,95% у 2018 році та матеріальні витрати: 33,94% у 2017 році та 34,50% у 2018 році. Найменшу частку у складі операційних витрат складають витрати на амортизацію 6,04% у 2017 році та 2,14% у 2018 році.

Загальне значення операційних витрат за елементами у 2018 році збільшилася на 23,67% у порівнянні із значенням 2017 року.

Структуру та динаміку змін елементів операційних витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» протягом 2017-2018 років представлено на рис.2.3.

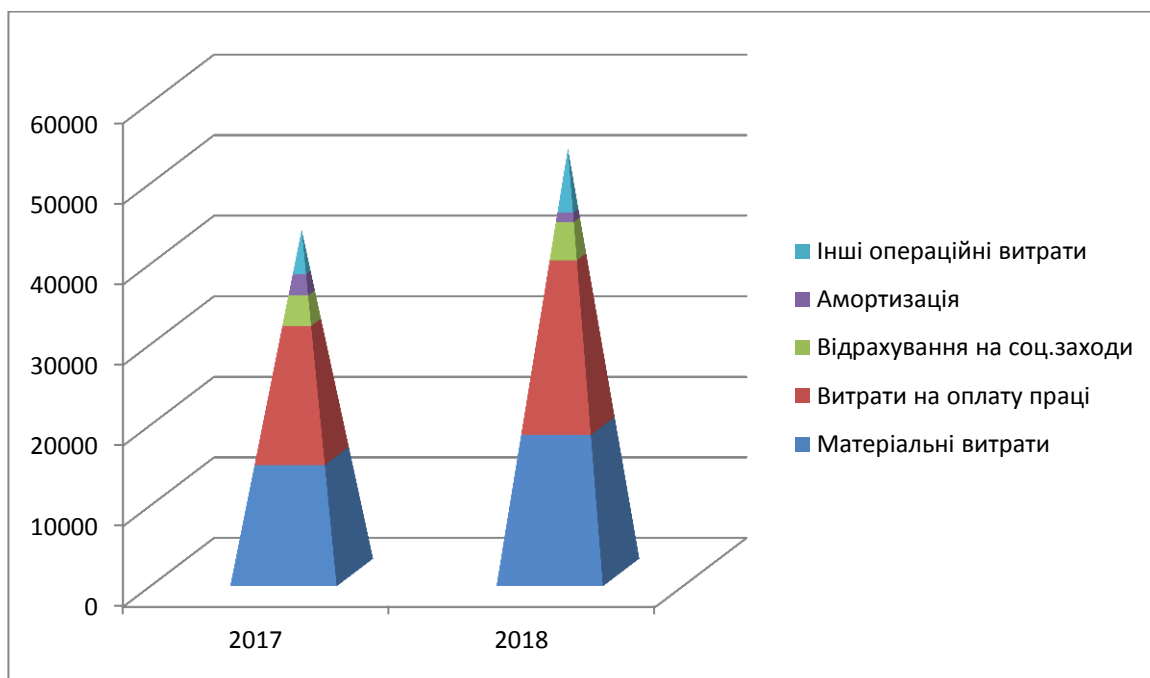

Рис.2.3. Структура та динаміка змін елементів операційних витрат КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» протягом 2017-2018 років

Для більш детального аналізу розвитку КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» проаналізуємо основні фінансово-економічні показники на основі інформації про діяльність підприємства за останні роки. Це надасть змогу більш детально виявити можливості досліджуваного підприємства для розвитку та розширення діяльності, проаналізувати ефективність ведення всіх процесів і всі загрози з якими може зустрітися підприємство в подальшому.

Аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» проведемо в наступному підрозділі кваліфікаційної роботи.

2.2. Аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Метою проведення аналізу і оцінки результатів господарської і фінансової діяльності КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» за 2017-2018 роки є виявлення факторів, які підвищують або знижують ефективність господарювання, впливають на показники діяльності підприємства, для визначення заходів та прийняття управлінських рішень, спрямованих на подальше покращення результатів роботи підприємства.

Аналіз діяльності підприємства проведено на основі:

- Балансу (Звіту про фінансовий стан) на 31 грудня 2018 року;
- Звіту про фінансові результати за 2018 рік;
- Звіту про рух грошових коштів за 2018 рік;
- Звіту про власний капітал за 2018 рік;
- Приміток до річної фінансової звітності за 2018 рік;

Протягом 2017-2018 років комунальне підприємство Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» здійснювало:

- забезпечення споживачів міста питною водою;
- відведення та очищення стічних вод.

Традиційний фінансовий аналіз поділяють на аналіз ліквідності, платоспроможності, рентабельності, забезпеченості власними засобами, маневреності тощо.

Під платоспроможністю та ліквідністю розуміють наявність у підприємства коштів для погашення ним у встановлений термін і в повному обсязі своїх боргових зобов'язань, які впливають із кредитних та інших операцій грошового характер. Згрупуємо активи та пасиви досліджуваного підприємства за ступенем їхньої ліквідності табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Оцінка ліквідності КП Первомайської міської ради «Первомайський
міський водоканал» 2017-2018 роки

Код	Назва	Опис	01.01.2018	01.01.2019
A1	Найбільш ліквідні активи	Грошові кошти	158,00	391,00
П1	Найбільш термінові зобов'язання	Кредиторська заборгованість	72 336,00	86 417,00
A1-П1	Забезпечення зобов'язань П1		-72 178,00	-86 026,00
A2	Активи, які швидко реалізуються	Дебіторська заборгованість	6 125,00	8 745,00
П2	Короткострокові пасиви	Короткострокові позики	0,00	0,00
A2-П2	Забезпечення зобов'язань П2		+6 125,00	+8 745,00
A3	Активи, які повільно реалізуються	Запаси	18 682,00	30 578,00
П3	Довгострокові пасиви	Довгострокові позики	0,00	0,00
A3-П3	Забезпечення зобов'язань П3		+18 682,00	+30 578,00
A4	Активи, які важко реалізуються	Основні засоби	20 674,00	24 519,00
П4	Постійні пасиви	Власний капітал	-26 697,00	-22 184,00
A4-П4	Забезпечення зобов'язань П4		+47 371,00	+46 703,00

Результати представлені в табл. 2.4. свідчать про те, що найбільшу частку в складі активів становлять активи, які важко реалізуються, а потім активи, які повільно реалізуються.

Негативним є факт негативного значення постійних пасивів – власного капіталу. Звичайно це демонструє нарахування протягом тривалого періоду непокритого збитку у досліджуваного підприємства. В свою чергу, це також свідчить про те, що підприємство не спроможне негайно погасити власні зобов'язання, за рахунок першокласних ліквідних активів, та негайно трансформувати свої активи в грошові кошти. Це підтверджується і значеннями показників ліквідності табл.2.5, значення яких нижче нормативного.

Показники ліквідності КП Первомайської міської ради
«Первомайський міський водоканал»

Назва	Формула	01.01.2018	01.01.2019
Показники ліквідності	Показують здатність підприємства розраховуватись за своїми зобов'язаннями за рахунок наявних активів		
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти / Поточні зобов'язання	0,002	0,005
Коефіцієнт проміжної ліквідності	(Оборотні активи - товарно-матеріальні запаси) / Поточні зобов'язання	0,087	0,106
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	Оборотні активи / Поточні зобов'язання	0,099	0,121
Власний оборотний капітал	Власний капітал - Необоротні активи	-65 146,000	-75 990,000

Результати аналізу представлені в табл. 2.5. доводять, що на початок року коефіцієнт абсолютної ліквідності значно менший за встановлені норми (20-30%), на кінець року його значення зростає більше ніж на 100%, але все одно складає критично низьке значення. Все це означає, що підприємство не в змозі погасити навіть найменшу частину своїх боргів.

Як на початок, так і на кінець року у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» коефіцієнт поточної ліквідності не досягає його теоретичного значення. Тобто підприємство не може погасити навіть частину власних короткострокових зобов'язань.

Продовженням аналізу ліквідності є аналіз фінансової стійкості або стану майна, що гарантує йому платоспроможність. Сутність фінансової стійкості пояснюється окупністю ресурсів, вкладених в підприємницьку діяльність та окупність їх за рахунок грошових надходжень від господарювання. Показники фінансової стійкості КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» за 2017-2018 роки, представлені в табл.2.6.

Таблиця 2.6

Показники фінансової стійкості КП Первомайської міської ради
«Первомайський міський водоканал»

Показники фінансової стійкості	Показують залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування	01.01.2018	01.01.2019
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Власний капітал / Активи	-0,974	-0,801
Коефіцієнт фінансової залежності	Активи / Власний капітал	-1,026	-1,248
Коефіцієнт заборгованості	Позикові кошти / Активи	1,585	1,345
Відношення заборгованості до власного капіталу	Позичені кошти / Власний капітал	-1,627	-1,679

Як показують результати аналізу показників фінансової звітності, викладені в табл.2.6, досліджуване підприємство повністю залежне від джерел зовнішнього фінансування, фінансове нестійке, знаходиться на стадії банкрутства та терміново потребує залучення в свою діяльність інвестицій для налагодження ситуації.

Наступним кроком в комплексному аналізі КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» розглянемо показники ділової активності, що є віддзеркаленням ефективності використання фінансових ресурсів будь-якого підприємства чи організації табл.2.7.

Таблиця 2.7

Показники ділової активності КП Первомайської міської ради
«Первомайський міський водоканал»

Показники ділової активності	Показують швидкість використання залучених ресурсів	01.01.2019
Оборотність дебіторської заборгованості	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість дебіторської заборгованості	6,400
Оборотність кредиторської заборгованості	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість кредиторської заборгованості	3,369
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	Кількість днів у періоді / Оборотноість дебіторської заборгованості	57,030
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	Кількість днів у періоді / Оборотноість кредиторської заборгованості	108,333
Оборотність постійних активів	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість постійних активів	1,788

Продовження табл.2.7

Оборотність активів	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість активів	0,735
Оборотність чистих активів	Виручка від реалізації / Середньорічна вартість чистих активів	-2,322
Оборотність запасів	Собівартість реалізованої продукції / Середньорічна вартість товарно-матеріальних запасів	35,972
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	Кількість днів у періоді / Оборотно-матеріальних запасів	10,147
Тривалість операційного циклу, днів	Період погашення дебіторської заборгованості + Період обороту товарно-матеріальних запасів	67,177
Тривалість фінансового циклу, днів	Період погашення дебіторської заборгованості + Період обороту товарно-матеріальних запасів - Період погашення кредиторської заборгованості	-41,156
Показники фінансової стійкості	Показують залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування	
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Власний капітал / Активи	-0,801
Коефіцієнт фінансової залежності	Активи / Власний капітал	-1,248
Коефіцієнт заборгованості	Позикові кошти / Активи	1,345
Відношення заборгованості до власного капіталу	Позичені кошти / Власний капітал	-1,679

Аналізуючи показник оборотності дебіторської заборгованості можна стверджувати, що протягом досліджуваного періоду, власні кошти використовувалися підприємством у 2018 році і здійснили всього 6,4 обороти протягом року, що вказує на низьке значення вказаного показника.

В свою чергу, показник оборотності кредиторської заборгованості, вказує на зниження кредиторської заборгованості у 2018 році і становить 3,4.

Негативну динаміку спостерігаємо при дослідженні періоду погашення дебіторської заборгованості, він має занадто високе значення. Це свідчить про те, що оборотні кошти товариства затримуються у дебіторів надовго, і не можуть працювати на нарощення доходної частини КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал». В першу чергу, це борги абонентів за отриману питну воду, а також послуги з водопостачання та водовідведення.

Щодо показника період погашення кредиторської заборгованості спостерігаємо його високі значення, які свідчать про неефективне управління власною кредиторською заборгованістю підприємства. Період, протягом якого КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» використовує кошти своїх постачальників і підрядників становить більше 108 днів у 2018 році.

В 2018 році активи не здійснили навіть одного обороту. Це свідчить про те, що кількість проданої продукції та послуг на кожну гривню використаних активів зменшується та демонструє негативну динаміку.

Негативним моментом є також високе значення показника Тривалість операційного циклу. Це означає, що підприємство гальмує процес перетворення товарно-матеріальних цінностей в грошові кошти.

Аналогічну ситуацію спостерігаємо і з показником Тривалість фінансового циклу, його значення виступає як від'ємне.

Наступним кроком оцінимо прибутковість КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», шляхом розрахунку показників рентабельності табл.2.8.

Таблиця 2.8

Показники рентабельності КП Первомайської міської ради
«Первомайський міський водоканал»

Показники прибутковості	Показують ефективність використання залучених ресурсів	01.01.2019
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість активів	-17,881
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середньорічна вартість власного капіталу	20,477
Рентабельність продажу	Операційний прибуток / Чиста виручка	-25,742
Рентабельність чистих активів	Чистий прибуток / Середньорічна вартість чистих активів	40,191
Рентабельність оборотних активів	Операційний прибуток / Середньорічна вартість оборотних активів	-118,068

Результати аналізу рентабельності КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», представлені в табл.2.8, свідчать про те що досліджуване підприємство є не рентабельним та неприбутковим.

Отже, Аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» було проведено на основі оцінки майнового стану підприємства, аналізу фінансових результатів діяльності, аналізу ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності.

Основними чинниками збитковості діяльності підприємства є:

- заборгованість споживачів за фактично спжиті послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- значний період між наданням послуг та виставленням рахунків за спжиті послуги, що споживаються населенням за приладами обліку.

Дані чинники значно обмежують фінансово-економічні можливості підприємства щодо виконання поточних зобов'язань та суттєво впливають на кінцевий результат діяльності.

В процесі написання дипломної роботи було передбачено умови для сталого функціонування досліджуваного підприємства, а саме:

- своєчасний перегляд або коригування діючих тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- скорочення періоду між наданням і нарахуванням плати за послуги на один місяць;
- постійна робота з боржниками, направлена на підвищення платіжної дисципліни споживачів;
- постійний моніторинг чинників, що суттєво впливають на собівартість послуг;
- постійна робота з планування та реалізації заходів направлених на скорочення споживання ресурсів на підприємстві.

РОЗДІЛ 3

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ
КОНТРОЛЬ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ КП ПЕРВОМАЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ
РАДИ «ПЕРВОМАЙСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВОДОКАНАЛ»

3.1. Бухгалтерський облік основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Бухгалтерський облік у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» ведеться відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та Наказу про облікову політику, оновленого на початку 2018 року.

Ведення обліку на підприємстві здійснює бухгалтерська служба на чолі з головним бухгалтером. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності покладено на керівника підприємства. Для забезпечення ведення бухгалтерського обліку підприємство самостійно обрало форму його організації – журнальну, автоматизовану.

Бухгалтерія як структурний підрозділ КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» та складова адміністрації тісно взаємопов'язана з усіма підрозділами і службами підприємства.

У бухгалтерському підрозділі виконуються наступні роботи: фінансово-розрахункові - здійснюється облік коштів у касі й банку, розрахункових і кредитних операцій, підзвітних сум, облік праці й заробітної плати, облік розрахунків з абонентами, за податками, з органами соціального страхування, а також складає звітність з праці, фонду її оплати та контролює додержання платіжної дисципліни; матеріальний облік, що передбачає облік

оборотних активів і запасів, розрахунки з постачальниками, проведення інвентаризації та складання встановленої звітності; операції з виробництва і калькуляції, що передбачає облік затрат на виробництво, складання калькуляції собівартості робіт, послуг, виявлення результатів роботи виробництва, інвентаризація незавершеного виробництва, складання звітності про виробництво і собівартість продукції; зведено-балансовий облік, який здійснює решту господарських операцій (облік доходів і витрат, фінансових результатів), веде узагальнюючі й облікові регістри, складає декларації, баланс та інші форми фінансової і статистичної звітності, організовує бухгалтерський архів.

Підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Інформація, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, систематизується на рахунках бухгалтерського обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису їх на взаємопов'язаних рахунках бухгалтерського обліку. Облік автоматизовано, застосовується бухгалтерська програма «Бухгалтерія 1С».

Крім того, враховуючи, що Ощадбанком та Укрпоштою у 2017 році було запроваджено стягнення додаткової плати зі споживачів, при здійсненні оплати за послуги з водопостачання та водовідведення, у різних районах міста обладнано окремі робочі місця для касирів, зі встановленням касової кабінки, для прийому платежів від споживачів послуг, де оплата приймається без стягнення додаткової комісійної плати та проведення звірки по платежах.

КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» є платником податку на додану вартість та знаходиться на загальній системі оподаткування. Зокрема, до місцевих бюджетів зараховуються: комунальний податок та частина плати за землю. При цьому органи самоврядування можуть надавати пільги з оподаткування.

Основною особливістю, яка безпосередньо впливає на підгалузь водопостачання та водовідведення – монопольний характер, тобто впливати

на зменшення вартості наданих послуг споживачами є практично неможливим. Основними факторами впливу особливостей економіки ЖКГ на облік є такі: методика ціноутворення, різноплановість видів робіт, значна кількість споживачів послуг, значна кількість споживачів, недостатність тарифів і фінансування.

Отже, особливості функціонування галузі визначають особливості обліку конкретно на досліджуваному в дипломній роботі КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» (рис. 3.1).

Рис.3.1. Особливості обліку у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Відповідно до Наказу про облікову політику, облік у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» ведуть, виходячи із забезпечення інформаційних потреб щодо складання фінансової звітності за нормами Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та податкової звітності, склад та структура якої визначена податковим законодавством.

В роботі з органами фіскальної служби, органами статистики, соціального страхування у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» застосовують систему електронного документообігу «М.Е.Дос».

Для зв'язку та обміну інформацією з обслуговуючим банком (МОУ ПАТ «Ощадбанк») застосовують комп'ютерну програму «Клієнт - банк».

Одиницею виміру вартості водопостачання і водовідведення є 1 куб. м послуги – грошовий вимірник суми понесених витрат та планового прибутку. Тобто, формування тарифів здійснюється за сумою витрат. Система обліку, відповідно, будується окремо за кожним видом діяльності. До розрахунку відносять усі витрати відповідно до Податкового кодексу. За умови зміни окремих елементів витрат здійснюється їхнє коригування у сторону збільшення або зменшення.

Облік відпущеної питної води та прийнятих стоків здійснюється засобами вимірювальної техніки, які занесені до Державного реєстру України або пройшли державну метрологічну атестацію. Державний реєстр України містить офіційні відомості стосовно засобів вимірювальної техніки, що серійно виробляються в Україні або ввозяться на її територію партіями.

Оплата послуг за показниками квартирних приладів обліку провадиться лише у разі здійснення обліку в усіх точках розбору холодної води у квартирі, незалежно від наявності приладів обліку на вводах у багатоквартирний будинок, а також обов'язкового взяття їх на абонентський облік.

Перелік лічильників, занесених до Державного реєстру України та найбільш використовуваних на території м. Первомайська:

- СВК-1.5-1 (м.Харків);
- КВ-1.5i («Електротермометрія» м. Луцьк);
- ЛК-15Х («Новатор» м. Хмельницький);
- «Sensus» Словаччина.

Що стосується безпосередньо об'єкта дослідження в дипломній роботі – основних засобів, то порядок їх обліку та розкриття інформації у звітності встановлюються П(С)БО 7 «Основні засоби» та Наказом про облікову політику. Інформацію щодо основних засобів викладено у пункті 2 Наказу про облікову політику КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», а саме табл. 3.1:

Таблиця 3.1

Інформація щодо основних засобів з Наказу про облікову політику КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

2. Встановити такі методики обліку та принципи оцінки активів і зобов'язань підприємства:
2.1.1. Одиницею обліку вважати окремий об'єкт основних засобів
2.1.2. Групування основних засобів в аналітичному обліку проводити згідно з планом рахунків активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій
2.1.4. Ліквідаційну вартість об'єктів основних засобів прийняти рівною 0 (нулю)
2.1.5. Амортизацію об'єктів основних засобів нараховувати прямолінійним методом
2.1.8. Переоцінку балансової вартості основних засобів до їхньої справедливої вартості проводити 1 раз на рік станом на 1 грудня поточного року, якщо їхня залишкова вартість відхиляється від справедливої більш ніж на 10%
2.1.9. При переоцінці необоротних активів суму до оцінки зараховувати до нерозподіленого прибутку щомісяця

Рациональності бухгалтерському обліку досліджуваного підприємства надає документування, що доводить юридичну силу здійснених операцій.

Доцільно акцентувати увагу на тому факті, що поряд з первинними документами бухгалтерського обліку, обліковими регістрами та звітністю у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Виокремлюють технічну (експлуатаційну та ремонтну) документацію (рис. 3.2).

Рис.3.2. Документування операцій з основними засобами у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Порядок первинного обліку основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» є аналогічним до промислових підприємств. Як і в кожній галузі основні засоби зношуються та потребують із часом ремонту. Для цього складається проектно-кошторисна документація, яка формується з урахуванням цін та норм, розрахунки складу витрат.

При оформленні приймання та введення в експлуатацію основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський

міський водоканал» акт в одному примірникові на кожний окремий об'єкт складає приймальна комісія, призначена наказом керівник. В акті вказують: номер, дату оформлення, комісію, що приймає об'єкт, його найменування, коротку технічну характеристику, результати випробування, висновки комісії про випробування об'єкта в роботі, початкову вартість і норму амортизації на повне відновлення роблять відмітку про відкриття інвентарної картки. До акта долучать технічну документацію і паспорт на об'єкт. Для кількох однотипних об'єктів, може бути складений загальний акт.

Для обліку всіх видів основних засобів, що надійшли в експлуатацію, у бухгалтерії застосовують «Інвентарна картка обліку основних засобів» (форма ОЗ-6). Її обов'язковими реквізитами є: назва об'єкта; місце його розташування, перебування; номер і дата акта прийому-передачі; рік випуску, номер технічного паспорта; початкова вартість; норма амортизації; рахунок, субрахунок, код аналітичного обліку.

Для підтримання необоротних матеріальних активів у робочому стані їх від часу здають на ремонт. На час ремонту об'єкти вилучають із господарського процесу, а після його завершення знову відображають в складі основних засобів. При цьому складають «Акт прийому-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів» (форма ОЗ-2). Акт підписують працівник цеху, який уповноважений приймати об'єкт і представник, який здає його на ремонт. Як звичайно, в акті вказують номер, дату, технічну характеристику, вид ремонту, вартість об'єкта. За умови, що ремонт здійснюють власними силами, акт виписують в одному примірникові, а при залученні сторонніх організацій для виконання сторонніх робіт – у двох. Один із них передають в бухгалтерію, інший – виконавцеві робіт.

Відповідно, після закінчення ремонтних заходів при здачі основних засобів виписують акт здачі, а при прийнятті – акт приймання. На підставі цих документів працівники бухгалтерської служби помічають в інвентарних картках інформацію про здійснення капітального ремонту, реконструкції чи

модернізації, а в технічному паспорті зазначають зміни у технічній характеристиці властивостей об'єкта, що з'явилися після виконання ремонту.

Проблема зношеності основних засобів на досліджуваному підприємстві є дуже актуальною. Зношеність основних засобів сягає близько 90%. Втрати води під час її транспортування та розподілу становлять 30%. Система водовідведення складається із самотісних каналізаційних мереж з напірними колекторами, загальною довжиною 141,9 км (із них мають задовільний стан 33,8%, потребують поточного ремонту - 28,7%, капітального – 37,5%) та 13 каналізаційних насосних станцій. Очищення відбувається на очисних спорудах каналізації, які розташовані на відстані 10 км від міста і займають площу 13 га. Потужність очисних споруд становить 30 тис.м³/добу.

Така ситуація є однією з причин погіршення показників ефективного використання об'єктів основних засобів та виникнення труднощів у відображенні таких витрат у системі бухгалтерського обліку

Ремонт основних засобів здійснюють відповідно до плану, що його розробляє служба головного механіка, яка визначає за структурними підрозділами підприємства обсяг поточного і капітального ремонтів на рік, квартал, місяць, а також розмір необхідного фінансування. Витрати на поліпшення основних засобів, що збільшують економічні вигоди від експлуатації цих об'єктів, обліковують на рахунку 15 «Капітальні інвестиції». До таких витрат незалежно від виду ремонту відносять витрати на модернізацію, реконструкцію, переобладнання, добудову.

Довідкову інформацію про кожен об'єкт необоротних матеріальних активів можна отримати з даних аналітичного обліку, основою якого є інвентарні картки. Для належного облікового процесу і забезпечення контролю за ним кожному об'єктові присвоюють інвентарний номер незалежно від місця його розташування (в експлуатації чи в запасі). Інвентарний номер зазвичай складають спираючись на номер бухгалтерського рахунку і субрахунку, на якому обліковують об'єкт.

Інвентарні номери основних засобів залишаються незмінними протягом усього терміну експлуатації, а при вибутті їх не присвоюють іншим об'єктам, що надійшли протягом даного часу (не менше 3 років). Інвентарні номери наводять у первинних документах із обліку основних засобів.

Для реєстрації інвентарних карток обліку основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» застосовують «Опис інвентарних карток по обліку основних засобів» (форма ОЗ-7). Описи ведуться бухгалтерією в одному примірникові на кожен групу засобів окремо. В описах інвентарних карток вказують період, за який його складено, назва об'єкта, номер карток, інвентарний номер, роблять відмітку про вибуття. Масив інвентарних карток зберігають у бухгалтерії в спеціальній картотеці.

При ліквідації основних засобів як матеріалів повторного використання оприбутковують металобрухт. Його приймають на склад відповідно до ваги ліквідованого основного засобу за цінами можливої реалізації. Документальне оформлення здійснює начальник ділянки, з якої списують основний засіб, виписуючи здавальну накладну. Відомості про отримані від ліквідації запасні частини або металобрухт заносять до акта ліквідації основних засобів.

Слід зауважити, що раціональним при веденні бухгалтерського обліку є складання графіку документообігу на кожен первинний документ, з метою отримання довідкових даних про всі об'єкти основних засобів. Враховуючи це організовують аналітичний облік. На досліджуваному підприємстві графік документообігу не складається. З метою поліпшення організації документообороту щодо операцій із основними засобами у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» пропонуємо розробляти раціональні схеми переміщення первинних документів у підрозділах, які беруть участь в оформленні відповідних господарських операцій і в опрацюванні документів. Макет такої схеми

наведемо на прикладі типового документа «Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (форма ОЗ-1) (табл.3.2).

Таблиця 3.2

Схема документообороту Акта внутрішнього переміщення
основних засобів

Назва операції	Виконавець		
	Структурний підрозділ - здавальник	Бухгалтерія	Структурний підрозділ - одержувач
Складання акта			
Пересування інвентарної картки у картотеці аналітичного обліку			
Відображено пересування в інвентарній картці			
Позначення про вибуття основних засобів у інвентарній книзі			
Запис в інвентарному описі про переміщення об'єкта			

Впровадження в діяльність КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» схем переміщення первинних документів з обліку основних засобів дозволить дослідити інформаційний взаємозв'язок даних документів і розробити раціональні маршрути їх проходження у підрозділах, що беруть участь в оформленні відповідних господарських операцій і обробці документів, а також підвищити рівень інформативності і оперативності обліку основних засобів.

Ми погоджуємося з Івановою Н.А. що проблемним і практично нерозв'язаним на сьогодні є питання ведення первинного обліку основних засобів, точніше типових форм первинної документації з обліку наявності та руху основних засобів. Так, з часу затвердження пакету типових первинних документів з обліку основних засобів відбулися істотні зміни в організації бухгалтерського обліку основних засобів [26, с.547]. Проте змін у типових документах з обліку основних засобів не прослідковується.

Облік основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» ведуть на рахунку 10 «Основні

засоби». Оскільки рахунок активний, то при надходженні об'єктів збільшується сума за дебетом відповідного рахунку, а при вибутті – зменшується за кредитом.

Нарахування амортизації підприємство здійснює протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, встановлений підприємством при визнанні цього об'єкта активом (при зарахуванні на баланс), прямолінійним методом.

Наведемо приклад нарахування амортизації на Насосну станцію АРМ з обладнанням. Насосна станція придбана в 2012 році, термін корисного використання 7 років, первісна вартість 42284 тис.грн., ліквідаційна 284 тис. грн. (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Нарахування амортизації Насосної станції

КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Роки	Первісна вартість, тис.грн.	Вартість, що амортизується, тис.грн.	Сума річної амортизації, тис.грн.	Сума накопиченого зносу, тис. грн.	Залишкова вартість, тис.грн.
2012	42248,00	42000,00	6000,00	6000,00	36248,00
2013	42248,00	42000,00	6000,00	12000,00	30248,00
2014	42248,00	42000,00	6000,00	18000,00	24248,00
2015	42248,00	42000,00	6000,00	24000,00	18248,00
2016	42248,00	42000,00	6000,00	30000,00	12248,00
2017	42248,00	42000,00	6000,00	36000,00	6248,00

Інформація, викладена в табл. 3.3. демонструє порядок нарахування амортизації у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал». Для нарахування амортизації підприємство використовує аналітичну відомість до рахунку 10 «Основні засоби». На суму нарахованої амортизації збільшуються витрати підприємства відповідно до виду діяльності і зносу основних засобів.

Часто складаються такі обставини, що частина об'єктів основних засобів тривалий час не використовується. Враховуючи, що на всі об'єкти,

амортизація нараховується незалежно від інтенсивності їхнього використання, це призводить до завищення собівартості наданих послуг з водопостачання та водовідведення. У зв'язку з цим, на нашу думку, доцільно в таких випадках їх законсервувати, що надасть змогу підприємству не нараховувати за цими об'єктами амортизацію, а отже, виключити негативний вплив цього фактору на формування собівартості послуг. Але в будь-якому разі рішення про довготривалу консервацію майна слід старанно обґрунтувати та задокументувати. Адже в протилежному випадку контролери неодмінно цікавитимуться цим аспектом, особливо щодо правомірності віднесення до податкових витрат на утримання таких основних засобів протягом терміну, що перевищує три роки.

Головний бухгалтер на основі первинних документів по основним засобам складає аналітичну відомість по рахунку 10 «Основні засоби». Дані про основні засоби заносяться в Головну книгу. Головна книга КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» являє собою зведений документ, в якому представлені підсумкові дані по бухгалтерських звітах та всіх рахунках. В ній фіксується всі господарські операції з основними засобами.

Також головний бухгалтер кожного місяця складає оборотно-сальдову відомість, яка є одним з основних бухгалтерських документів, який містить залишки на початок і на кінець періоду і обороти по дебету і кредиту за даний період для кожного субрахунку основних засобів.

Оборотно-сальдові відомості використовуються для перевірки бухгалтерських записів на наявність арифметичних помилок.

З оборотно-сальдової відомості формується бухгалтерський баланс шляхом розрахунку сальдо за бухгалтерськими рахунками і перенесенням їх в сам баланс.

Інформація про оприбуткування, рух, списання основних засобів, нарахування амортизації знаходить своє відображення у зведеному регістрі – Журнал 4 та відомості до нього, форма якого передбачена Методичними

рекомендаціями про застосування регістрів бухгалтерського обліку, затвердженими Наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356.

Будова Журналу 4, на нашу думку, є недосконалою, а саменедоречним є використання у ньому рахунку 40 «Зареєстрований капітал», адже рух основних засобів відповідно до нової їх методики не передбачає зміни його капіталу.

Відповідно до п.9.1. Наказу про облікову політику КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» інвентаризація активів, зобов'язань і капіталу проводиться щороку станом на 1 грудня поточного року. З метою контролю за наявністю і станом основних засобів підприємству в наказі про облікову політику пропонуємо відобразити процедуру проведення інвентаризації основних засобів. Відповідальність за організацію інвентаризації покласти на керівника підприємства, який повинен створити необхідні умови для її проведення у стислі строки, визначити об'єкти, кількість і строки проведення інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

3.2. Внутрішньогосподарський контроль основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Основні засоби є основною складовою матеріально-технічної бази підприємств, а тому проведення внутрішньогосподарського контролю активів - надзвичайно важливе і складне завдання. Оцінивши систему внутрішньогосподарського контролю у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», доходимо висновку, що внутрішньогосподарський контроль на цьому підприємстві існує. Обов'язки внутрішнього контролера, не акцентуючи на цьому уваги, виконує головний

бухгалтер, керівник та інші керівники структурних підрозділів.

Об'єктами внутрішньогосподарського контролю основних засобів є факти господарських операцій з даною економічною категорією, на які спрямовані функції суб'єктів контролю. Так, на рис. 3.3 узагальнено об'єкти контролю основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

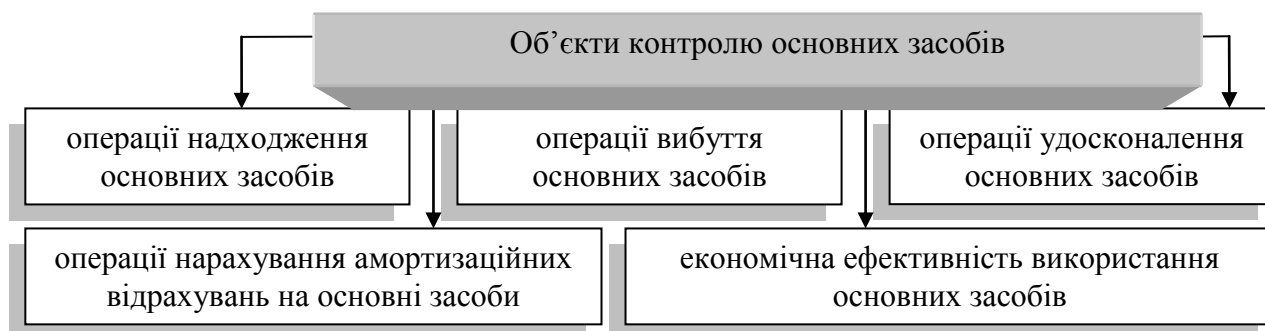

Рис. 3.3. Об'єкти контролю основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Суб'єктами внутрішньогосподарського контролю підприємства фактично виступають всі його працівники, залежно від етапів руху основних засобів. Відбувається це наступним чином.

Контроль процесів надходження, експлуатації, нарахування амортизації та списання основних засобів здійснюється керівниками структурних підрозділів та працівниками бухгалтерської служби в межах виконання своїх контрольних функцій (табл.3.4).

Дослідження показали, що на досліджуваному підприємстві не розробляють програму та процедури внутрішньогосподарського контролю.

Підприємство має у своєму розпорядженні достатньо велику та різноманітну кількість основних засобів (табл.3.5) Додаток Б.

Таблиця 3.4

Функціональний зв'язок суб'єктів і об'єктів внутрішньогосподарського контролю основних засобів у КП Первомайської міської ради
«Первомайський міський водоканал»

Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю	Функціональний взаємозв'язок із об'єктами внутрішньогосподарського контролю
Керівники структурних підрозділів	Дотримання технологічного процесу, зниження втрат від браку
Планово-економічний відділ	Розподіл бюджетних коштів, правильність складання калькуляцій
Бухгалтерія	Реальність, законність і доцільність операцій по відображенню вартості основних засобів; формування інформації з питань бухгалтерського обліку; правильність складання калькуляцій, проведення інвентаризації

Таблиця 3.5

Інформація щодо руху основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» протягом 2017-2018 років

Групи ОЗ	Залишок на 01.01.2018		Надійшло за рік	Вибуло за рік		Нараховано амортизації за рік	Інші зміни за рік		Залишок на 01.01.2019	
	Первісна вартість	Знос		Первісна вартість	Знос		Первісної вартості	Зносу	Первісна вартість	Знос
Будинки, споруди та передавальні пристрої	51662	33133	7506	243	172	917	-	4481	58925	38359
Машини та обладнання	3796	2550	3477	191	138	92	-	1833	7082	4337
Транспортні засоби	1582	892	747	-	-	88	-	513	2329	1493
Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	1300	1160	281	1	-	27	-	89	1580	1276
Інші основні засоби	16	8	3	-	-	1	-	3	19	12
Малоцінні необоротні матеріальні активи	123	62	-	-	-	-	-	-	123	62
Разом	58479	37805	12014	435	310	1125	-	6919	70058	45539

Пропонуємо керівництву КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» переглянути відношення до внутрішньогосподарського контролю взагалі. В дипломній роботі наведемо деякі пропозиції щодо удосконалення організації і методики внутрішньогосподарського контролю основних засобів. Результати проведення контролю є основною передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень керівництвом підприємства, що, в свою чергу, поліпшить показники його фінансово-господарської діяльності.

При внутрішньогосподарському контролі будь-якого об'єкту зазвичай формують стратегію перевірки, яка виражається у вигляді плану перевірки. Внутрішньогосподарський контроль основних засобів доцільно проводити в кілька етапів, які представлено в табл. 3.6. Результати проведення контролю є основною передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень керівництвом підприємства, що, в свою чергу, поліпшить показники його фінансово-господарської діяльності.

Таблиця 3.6

Проект плану проведення внутрішньогосподарського контролю основних засобів для КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Етап	Завдання	Контрольні процедури	Термін виконання	Виконавець
Підготовчий	Планування контролю	Ознайомлення з направленням на перевірку;		
	Проведення тестів	Опитування й тестування персоналу; вивчення матеріалів попередньої перевірки та спостереження		
	Складання програми контролю			
Осно вний	Впевнитись у наявності основних засобів прийнятих до обліку	Фактична перевірка основних засобів		

	Впевнитись в правильності , повноті та своєчасності обліку основних засобів	Перевірка повноти і своєчасності обліку, оцінки ОЗ, оприбуткування, надходження, вибуття, ліквідації, списання, витрат на ремонт		
	Впевнитись у правильності визначення вартості, що амортизується, перевірити щомісячне нарахування амортизації, впевнитись у правильності та повноті відображення амортизації на бухгалтерських рахунках та відповідності даних регістрів синтетичного і аналітичного обліку даним Головної книги та звітності	Перевірка правильності відображення у бухгалтерському обліку амортизаційних відрахувань, зносу та відображення в облікових регістрах та звітності амортизації		
	Впевнитись у правильності визначення вартості, що капіталізується впевнитись у правильності та повноті відображення обліку капітального будівництва, капітальних вкладень, введення в дію ОЗ на бухгалтерських рахунках та відповідності даних регістрів синтетичного і аналітичного обліку даним Головної книги та звітності	Перевірка правильності ведення аналітичного обліку капітального будівництва, капітальних вкладень, введення в дію ОЗ		
Основний				
Заключний	Підготовка та складання звіту і презентація звіту керівництву	Обробка отриманих даних в ході перевірки шляхом систематизації отриманої інформації		
	Виявлення слабких ділянок обліку та впровадження процедур покращення обліку			

У разі виявлення помилок, подальша перевірка має здійснюватися також за попередній період у запропонованій на рис. 3.4 послідовності і змісті процедур.

Рис. 3.4. Рекомендована послідовність та зміст процедур внутрішньогосподарського контролю за правильністю відображення руху основних засобів

Впровадження в діяльність КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» викладених вище пропозицій забезпечить управлінський персонал підприємства об'єктивною інформацією

про операції з давальницькою сировиною, посилить оперативний контроль за ними.

Отже, дослідивши організацію і методику бухгалтерського обліку основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» було виявлено ряд недоліків в обліковому процесі. Умовно ці недоліки можна поділити на дві групи:

1. ті, що виникають у зв'язку з недосконалістю нормативно правового-забезпечення:

1.1. проблемним і практично нерозв'язаним на сьогодні є питання типових форм первинної документації з обліку наявності та руху основних засобів. Так, з часу затвердження пакету типових первинних документів з обліку основних засобів відбулися істотні зміни в організації бухгалтерського обліку основних засобів. Проте змін у типових документах з обліку основних засобів не прослідковується;

1.2. будова Журналу 4, на нашу думку, є недосконалою, а саме недоречним є використання у ньому рахунку 40 «Зареєстрований капітал», адже рух основних засобів відповідно до нової їх методики не передбачає зміни його капіталу;

1.3. проблематика виявлена у кореспонденції рахунків з обліку реалізації основних засобів, рекомендованої Міністерством фінансів України, оскільки вона є неповністю обґрунтованою. Облік необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, на субрахунку 286 є неаргументованим, оскільки суперечить назві класу 2 «Запаси», рахунки якого призначені для обліку оборотних активів, а всі необоротні активи слід узагальнювати на рахунках класу 1 «Необоротні активи»;

2. ті, що виникають у зв'язку з недосконалістю організації обліку на досліджуваному підприємстві:

2.1. відсутній графік документообігу;

2.2. враховуючи, що амортизація нараховується на всі об'єкти основних засобів, незалежно від інтенсивності їхнього використання, це

призводить до завищення собівартості наданих послуг з водопостачання та водовідведення;

2.3. в Наказі про облікову політику не прописано процедуру проведення інвентаризації основних засобів.

Оцінивши систему внутрішньогосподарського контролю у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», доходимо висновку, що внутрішньогосподарський контроль на цьому підприємстві існує. Обов'язки внутрішнього контролера, не акцентуючи на цьому уваги, виконує головний бухгалтер, керівник та інші керівники структурних підрозділів.

З метою удосконалення обліково-контрольного процесу основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» надано ряд пропозицій та аргументовано їх впровадження.

РОЗДІЛ 4

СТАН ОХОРОНИ ПРАЦІ У КП ПЕРВОМАЙСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ «ПЕРВОМАЙСЬКИЙ МІСЬКИЙ ВОДОКАНАЛ»

На базовому підприємстві відповідно до вимог Закону України «Про охорону праці» та Типового Положення про службу охорони праці» створено службу охорони праці. Розроблено Положення про службу охорони праці, яке введено в дію окремим наказом керівника КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

Розроблено ряд інструкцій з охорони праці, котрі підлягають обов'язковій реєстрації в Журналі реєстрації інструкцій з охорони праці на підприємстві.

На підприємстві розподілено обов'язки відповідальних за питання охорони праці. Так, призначено:

головного енергетика відповідальним:

- за справний стан і безпечну експлуатацію електрогосподарства;
- за газове господарство, за видачу і утримання в справному стані ручного електроінструменту;

- за організацію і безпечне проведення роботи на автошляхах;

майстра – відповідальним:

- за безпечне проведення робіт вантажопідйомними кранами і машинами, знімними вантажозахоплювальними пристроями на ділянках робіт;

- за пожежну безпеку;

- за утримання і експлуатацію технічних засобів протипожежного захисту;

головного інженера – відповідальною:

- за організацію і безпечне проведення земляних робіт.

За 2017-2018 досліджувані роки нещасних випадків пов'язаних з виробництвом в КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» не зареєстровано. В той же час з працівниками підприємства сталось 10 випадків травматизму в побуті.

Згідно з вимогами:

- наказу МОЗ №246 - всі працівники пройшли періодичний медичний огляд;
- проведено медогляд електротехнічних працівників (з отриманням дозвільних сертифікатів від психіатра та нарколога).

У 2017 році на підприємстві проведено атестацію робочих місць, яка проводиться на підставі постанови КМУ № 442 від 01.08.1992 р. (зі змінами та доповненнями).

Значна частина водопровідних та каналізаційних мереж знаходяться в аварійному стані і підлягають заміні та ремонту.

Із настанням літнього періоду зростає інтенсивність ремонтних, земляних і очисних робіт, робіт у колодязях, котлованах, траншеях, закритих просторах, що в свою чергу збільшує ймовірність настання нещасних випадків під час їх виконання.

Протягом досліджуваного періоду було придбано спецодяг та спецвзуття для працівників дільниці АВР, дільниці очисних споруд, дільниці автотранспорту; працівники виробничих підрозділів підприємства, робота яких пов'язана з забрудненням, забезпечувались миючими засобами; підрозділи підприємства були забезпечені аптечками першої медичної допомоги. Також було придбано аптечки для транспортних засобів; для дільниці очисних споруд було придбано інвекторний зварювальний апарат, для виробничих підрозділів - газові різакі.

За 2017-2018 роки проведено навчання працівників:

- навчання та перевірка знань стропальників;
- щорічна перевірка знань кранівника;
- навчання та щорічна перевірка знань електротехнічних працівників;

- навчання та перевірка знань фахівця з пожежної і техногенної безпеки;

У 2017 році було придбано 7 вогнегасників: 4 – для ділянки обслуговування електрообладнання (ТП), 3 – для ділянки водопідйому. Для ділянки очисних споруд та ділянки водопідйому було придбано пожежні рукави у кількості – 2 шт.

З метою запобігання виникнення аварій і аварійних ситуацій, попередження нещасних випадків та неухильного дотримання вимог законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці під час експлуатації ВКГ, КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» пропонуємо дотримуватись наступних заходів:

- систематично проводити перевірки стану охорони праці та промислової безпеки в структурних підрозділах службою охорони праці підприємства з видачею приписів для усунення виявлених порушень;

- проводити позаплановий інструктаж з питань охорони праці з працівниками щодо безпечного виконання робіт та експлуатації обладнання підвищеної небезпеки;

- посилити контроль з боку відповідальних осіб за підготовкою та організацією безпечного проведення робіт підвищеної небезпеки, в т. ч. ремонтних, газонебезпечних, вогневих робіт, станом повітряного середовища, за технічним обслуговуванням тощо;

- забезпечити працівників засобами індивідуального захисту (ізолюючі протигази, рятувальні пояси з лямками, спецодягом тощо);

- забезпечити газоаналізаторами або лампами ЛБВК для перевірки повітряного середовища, наявності та справності вентиляційних систем і технологічного обладнання;

- не проводити ремонтні роботи без оформленням наряд-допусків на їх виконання;

- у виняткових випадках, при необхідності проведення робіт в колодязях при температурі, що перевищує 30 °С вживати додаткові заходи щодо безпечного проведення газонебезпечних робіт.

Отже, у результаті проведеного аналізу стану охорони праці у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», а також небезпечних і шкідливих факторів, можемо стверджувати що створені і постійно підтримуються оптимальні умови праці, які дозволяють зберігати фізичне і психічне здоров'я працівників і підтримувати їх працездатність на високому рівні.

ВИСНОВКИ

Дослідження методики і організації обліку та внутрішньогосподарського контролю основних засобів КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» дають право на формування наступних висновків:

1. За сучасних умов господарювання вітчизняних підприємств головною метою є теоретичні визначення об'єкта основних засобів, методологічні основи формування в обліку інформації про основні засоби, нарахування амортизації, розкриття інформації про основні засоби, яка необхідна для користувачів фінансової звітності. Відсутність достовірної облікової інформації призводить до формування даних, що в спотвореному вигляді відображають фінансово-майновий стан підприємства. Саме облікова інформація дозволяє сформулювати загальну концепцію ефективності управління основними засобами на підприємствах будь-якої форми власності. Достовірна оцінка вартості основних засобів та, за необхідності, переоцінка, а також відображення бухгалтерських проведення щодо наявності та руху основних засобів запобігає допущенню помилок, що дозволяє уникати нарахування штрафних санкцій за порушення методичних рекомендацій з обліку основних засобів.

2. Інформація, виявлена під час внутрішньогосподарського контролю допомагає створювати дієвий спосіб управління основними засобами та дозволяє оцінити їх рівень забезпеченості та ефективність використання. Саме тому керівникам слід приділяти належну увагу побудові ефективної системи здійснення внутрішньогосподарського контролю над основними засобами, адже раціональність та ефективність використання об'єктів основних засобів є однією з головних умов підвищення продуктивності підприємства.

3. Дослідження проводилося на матеріалах комунального підприємства Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал».

4. Аналіз фінансового стану КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» було проведено на основі оцінки майнового стану підприємства, аналізу фінансових результатів діяльності, аналізу ліквідності, платоспроможності, ділової активності та рентабельності. За результатами аналізу встановлено, що підприємство збиткове і знаходиться у стадії припинення діяльності.

Основними чинниками збитковості діяльності підприємства є:

- заборгованість споживачів за фактично спжиті послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- значний період між наданням послуг та виставленням рахунків за спжиті послуги, що споживаються населенням за приладами обліку.

Дані чинники значно обмежують фінансово-економічні можливості підприємства щодо виконання поточних зобов'язань та суттєво впливають на кінцевий результат діяльності.

В процесі написання дипломної роботи було передбачено умови для сталого функціонування досліджуваного підприємства, а саме:

- своєчасний перегляд або коригування діючих тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення;
- скорочення періоду між наданням і нарахуванням плати за послуги на один місяць;
- постійна робота з боржниками, направлена на підвищення платіжної дисципліни споживачів;
- постійний моніторинг чинників, що суттєво впливають на собівартість послуг;
- постійна робота з планування та реалізації заходів направлених на скорочення споживання ресурсів на підприємстві.

5. Дослідивши організацію і методику бухгалтерського обліку основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» було виявлено ряд недоліків в обліковому процесі. Умовно ці недоліки можна поділити на дві групи:

1. ті, що виникають у зв'язку з недосконалістю нормативно правового-забезпечення:

1.1. проблемним і практично нерозв'язаним на сьогодні є питання типових форм первинної документації з обліку наявності та руху основних засобів. Так, з часу затвердження пакету типових первинних документів з обліку основних засобів відбулися істотні зміни в організації бухгалтерського обліку основних засобів. Проте змін у типових документах з обліку основних засобів не прослідковується;

1.2. будова Журналу 4, на нашу думку, є недосконалою, а саме недоречним є використання у ньому рахунку 40 «Зареєстрований капітал», адже рух основних засобів відповідно до нової їх методики не передбачає зміни його капіталу;

1.3. проблематика виявлена у кореспонденції рахунків з обліку реалізації основних засобів, рекомендованої Міністерством фінансів України, оскільки вона є неповністю обґрунтованою. Облік необоротних активів і груп вибуття, утримуваних для продажу, на субрахунку 286 є неаргументованим, оскільки суперечить назві класу 2 «Запаси», рахунки якого призначені для обліку оборотних активів, а всі необоротні активи слід узагальнювати на рахунках класу 1 «Необоротні активи»;

3. ті, що виникають у зв'язку з недосконалістю організації обліку на досліджуваному підприємстві:

2.1. відсутній графік документообігу;

2.2. враховуючи, що амортизація нараховується на всі об'єкти основних засобів, незалежно від інтенсивності їхнього використання, це призводить до завищення собівартості наданих послуг з водопостачання та водовідведення;

2.3. в Наказі про облікову політику не прописано процедуру проведення інвентаризації основних засобів.

Оцінивши систему внутрішньогосподарського контролю у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»,

доходимо висновку, що внутрішньогосподарський контроль на цьому підприємстві існує. Обов'язки внутрішнього контролера, не акцентуючи на цьому уваги, виконує головний бухгалтер, керівник та інші керівники структурних підрозділів.

З метою удосконалення обліково-контрольного процесу основних засобів у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал» надано ряд пропозицій та аргументовано їх впровадження.

6. В результаті проведеного аналізу стану охорони праці у КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал», а також небезпечних і шкідливих факторів, можемо стверджувати що створені і постійно підтримуються оптимальні умови праці, які дозволяють зберігати фізичне і психічне здоров'я працівників і підтримувати їх працездатність на високому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. к. е. н.: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О.Г. Агрес// Львівський нац. аграр. ун-т. – Львів, 2013. – 20 с.
2. Актуальні питання амортизаційної політики підприємств України /В.Н. Смирня, Є.Є. Іонін// Режим доступу: <file:///F:/1/4896-9761-1-SM.pdf>
3. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства [Текст]: навч. посібник / В. П. Шило, Н. І. Верхоглядова, С. Б. Ільїна, та інші. - К. : Кондор, 2005. - 240 с.
4. Андрійчук В. Г. Фонди не зношуються, зношуються засоби праці / В. Г. Андрійчук // Голос України. – 1997. – № 6. – С. 3.
5. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств / Н.Д. Бабяк // Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». – 2005. – № 10(82). – С. 177–185.
6. Бланк И.А. Словарь-справочник финансового менеджера / И.А. Бланк. – К.: «Ника-Центр», 2007. – 480 с. 6. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 224 с.
7. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник / В.М. Бойко, П.Г. Вашків. – К.: Україна, 2008. – 565 с.
8. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов.– М.: Книжный мир, 2005. – 894 с.
9. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів підприємствах /Н.М. Бондаренко, К.І. Бідняк// Вісник ОНУ імені І.І Мечнікова. - 2015. - Т.20.- Випуск 1/1. - с. 157-160.

10. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2001. – 224 с.
11. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики / За ред. А.М. Коваленко. – Дніпропетровськ : Баланс-Клуб, 2006. – 1024 с.
12. Воськало Н.М. Особливості відображення в обліку та звітності інформації про необоротні активи / Н.М. Васькало// Науковий вісник Ужгородського університету. - Серія «Економіка». - Випуск 1 (45). - Т.2. – 2015. – с.317-320.
13. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-е вид. / За ред. М.П. Гандзюка. - К.: Каравела, 2011. - 384 с.
14. Горицкая Н. Г. Основные фонды и инвестиции / Н. Г. Горицкая. – К. : Техніка, 2000. – 80 с.
15. Городянська Л. В. Відтворення основних засобів на підприємствах України: теорія і практика обліку та аналізу : монографія / Л. В. Городянська//. – К. : КНЕУ, 2008. – 224 с.
16. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] : сайт Верховної ради України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
17. Довгалюк Н. В. Ефективність використання та відтворення основних засобів сільськогосподарських підприємств Центрального Полісся : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 / Н. В. Довгалюк. – Житомир, 2010. – 20 с
18. Домбровська Н.Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація /Н.Р. Домбровська// Режим доступу: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2012_9\(1\)__51.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgiin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecnof_2012_9(1)__51.pdf)

19. Еволюція поняття, класифікація та економічна сутність основних засобів / В. Б. Мішура, А.Є. Спіцин // Научный вестник ДГМА. - № 2 (23Е). - 2017. – с.148-154.
20. Економічна енциклопедія: В 3-х томах / Ред.кол. Мочерний С.В. та інші. – Київ: Академія, 2000. – 897 с.
21. Економічна сутність основних засобів підприємства: обліковий аспект /Т.А. Жадан, Н.В. Лозова// Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - №8. - С. 1112-1116.
22. Журавель Г.Л., Крупка Я.Д., Палюх М.С., Гуцайлюк Л.О., Фаріон Т.І. Бухгалтерський облік: особливості в галузях економіки. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 449 с.
23. Завадський Й.С. Економічний словник /Й.С. Завадський, Т.В. Осовська, О.О. Юшкевич//. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
24. Завгородний В. П. Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка / В. П. Завгородний, В. Я. Савченко//. – Киев, 1997. – С. 157–248.
25. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
26. Актуальні питання обліку і аудиту основних засобі / Н. А. Іванова., А. А. Славгородська, Л. В. Білявська // Зб. наук. Праць Подільського ДАТУ затверд. постановами президії ВАК України – 2012. — С. 546-549
27. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 05.01.2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
28. Кафка С. М. Основні засоби: класифікація для цілей обліку / С. М. Кафка // Вісник ЖДТУ. — 2013. — Вип. 1 (63). — С. 87—92.

29. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу /Лютова Г.М., Атамась О.М.// Фінансовий простір. - № 3 (31). – 2018. – с.147-157.

30. Коваленко О.В. Напрями підвищення ефективності використання основних фондів підприємства / О.В. Коваленко, І.В. Громова // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – Вип. 7. – С. 20–27.

31. Косяк А.П. Основні засоби: поняття, класифікація, вартість, первинний облік і документальне оформлення комунальними підприємствами /А.П. Косяк// Комунальне господарство міст. - том 2. - випуск 148. – с.104-110.

32. Кравченко А. А. Учетно-аналитическое обеспечение управления основными средствами сельскохозяйственных организаций: дис. канд. эконом. наук : 08.00.12 / Алена Андреевна Кравченко//. - Ставрополь, 2011. – 214 с.

33. Леонова Ю. О. Особливості обліку основних засобів на підприємстві /Ю.О. Леонова// Бізнесінформ. - 2013. - № 5. - С.298-302.

34. Лытнева Н.А. Бухгалтерский учет: [учебник] / Н.А. Лытнева, Л.И. Малявкина, Т.В. Федорова. – М. : ФОРУМ ; ИНФРА-М, 2006. – 496 с.

35. Мазур А. В. Поняття та класифікація основних засобів підприємства [Електронний ресурс] / А. В. Мазур//. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/536>.

36. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии / К. Маркс ; пер. И. И. Скворцова-Степанова//. – М. : Политиздат, 1974. – Т. 2. – 648 с.

37. Марценюк Р. А. Організація внутрішньогосподарського контролю на заготівельному підприємстві / Р. А. Марценюк // Міжнародний збірник наукових праць. - Випуск 3(21). - 2011. - С. 250-25//3.

38. Матвиенко И. В. Финансовое обеспечение технического перевооружения промышленности Украины / И. В. Матвиенко. – К. : Наук. думка, 2004. – 256 с.

39. Михайлов А. М. Основні засоби: визначення та класифікація / А. М. Михайлов // Вісник СДАУ. – 2001. – Вип. 1(10). – С. 156-159.
40. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 “Основні засоби” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО-16.pdf.
41. Наумчук О. А. Теоретичні і практичні аспекти переоцінки основних засобів у бухгалтерському обліку / О. А. Наумчук // Торгівля і ринок України : темат. зб. наук. пр. з проблем торгівлі і громадського харчування. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2002. – Вип. 13, т. 3. – С. 369-375.
42. Немішин Ю. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях / Ю. Немішин// Аграрна економіка. - 2012. - Т. 5. - № 3-4.
43. Організація внутрішньогосподарського контролю основних засобів на підприємствах України /Н.Й. Радіонова, О.В. Михайлюк// International Scientific Journal «Internauka» Режим доступу: <http://www.internauka.com/uploads/public/15325854302360.pdf>
44. Основи фінансового обліку : підручник / Г. А. Велш, Д. Г. Шорт; пер. з англ. О. Мінін, О. Ткач. – К. : Основи, 1999. – 944 с.
45. Основні засоби: Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 від 1.01.2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/document/92427/МСБО_16.
46. Основні засоби: організаційно-методичні аспекти формування облікової політики підприємства /Т.М. Власюк, І.І. Юзюк// Проблеми економіки організацій та управління підприємствами. - Вісник КНУТД. - №2. - 2014. – с.197-206.
47. Пасько О. В. Відтворення основних засобів аграрних підприємств у сучасних умовах / О. В. Пасько//. – Суми : СОД, Козацький вал, 2004. – 102 с.
48. Пиріжок С. Є. Організація внутрішнього контролю операцій з вибуття основних засобів / С. Є. Пиріжок // Проблеми теорії та методології

бухгалтерського обліку, контролю і аналізу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/viewFile/47307/43851>

49. Пиріжок Є. С. Поняття «основні засоби» та канали їх вибуття на підприємстві / Є. С. Пиріжок, Н. Т. Кулікова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2011. – Вип. 2(20). – С. 397-405.

50. Півторак М. В. Класифікація основних засобів: вітчизняний досвід / М. В. Півторак / Агроінком. – 2006. – № 5. – С. 6–11.

51. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291.

52. Плахтій Т.Ф. Облік витрат на ремонт та модернізацію основних засобів: бухгалтерські та податкові наслідки /Т.Ф. Плахтій// ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики. - № 4. - 2017. – с.108-116.

53. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

54. Покропивний С. Ф. Капітал і виробничі фонди. Визначення необхідного обсягу та джерел фінансування виробничих інвестицій / С. Ф. Покропивний // Економіка підприємства. – К. : КНЕУ, 2001. – С. 100-126,160-164.

55. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 27.04.2000 року № 92 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.

56. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання. Наказ Міністерства фінансів України №818 від 13.09.2016 року.

57. Про затвердження типових форм первинного обліку від 29.12.95 № 352 [зі змінами і доповненнями] [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0508-98>

Режим доступу: http://www.irbis.nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgibis_64.exe?I2

58. Рибченко М. Ф. Теоретико-методологічні аспекти оцінювання основних засобів / М. Ф. Рибченко // Держава та регіони. – 2006. – № 2. – С. 225-228. – (Серія “Економіка та підприємництво”).

59. Рікардо Д. Начала политической экономии и податного обложения / Д. Рікардо//. – М. – Л. : Госиздат, 1929. – 428 с. 5. Миль Дж.С. Основы политической экономии / Дж. С. Миль//. – М. : Прогресс, 1980. – Т. I. – 305 с.

60. Розробка програми внутрішнього аудиту основних засобів в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві / А.О. Двигун, О.А. Мартиненко// Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/10/5.pdf>

61. Сук Л.К. Фінансовий облік : [навч. посіб.] / Л.К. Сук, П.Л. Сук ; 2-ге вид., перероб. і доп. – К., 2012. – 647 с.

62. Ткаченко Н. М. Бухгалтерский учет на предприятиях Украины с разными формами собственности : учеб.-метод. посіб. /Н. М. Ткаченко//. – Киев : «А.С.К.», 1998. – С. 139–204.

63. Ткачук С. В. Основні засоби: аналіз сутнісних та структурних характеристик / С. В. Ткачук // Наукові праці НУХТ. – 2009. – № 32. – С. 140-143.

64. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – С. 325-327. 22. Рилєєв С. В. Основні засоби як облікова категорія: вітчизняний та зарубіжний досвід / С. В. Рилєєв, Н. В. Скрипник // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7. – С. 259-262.

65. Шевченко Н.О. Проблеми та шляхи удосконалення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах /Н.О. Шевченко//

66. Янчев А. В. Основний капітал в умовах ринкової економіки / А. В. Янчев // Стратегічні напрями розвитку підприємств харчових виробництв і торгівлі : зб. тез Міжнар. наук.-метод. конф. – Х. : ХДАТОХ, 2002. – С. 331-332.

67. Янчев А. В. Экономическая сущность воспроизводства основных средств / А. В. Янчев // Прогресивні ресурсозберігаючі технології та їх економічне обґрунтування у підприємствах харчування. Економічні проблеми торгівлі : зб. наук. пр. Харк. держ. акад. технології та організації харчування. – Х. : ХДАТОХ, 2002. – Ч. 2. – С. 87-90.

68. Яременко Л. М. Теоретичні підходи до сутності та класифікації основних засобів / Л. М. Яременко // Економічний вісник університету. — 2015. — Вип. 27 (1). — С. 144—148.

Додатки

Додаток А

Трактування сутності поняття «основні засоби» в економічній літературі

Таблиця 1

Трактування сутності поняття «основні засоби» в економічній літературі

Автор, джерело	Визначення
Й.С. Завадський [23]	Основні засоби – це засоби праці, що беруть участь у процесі виробництва протягом багатьох циклів, зберігаючи при цьому свою натуральну форму, і поступово, в міру зношення, переносять свою вартість на продукцію, що виробляється
Бойко В. М., Вашків П. Г. [7]	Основні засоби – сукупність засобів праці, які функціонують у сфері матеріального виробництва в незмінній натуральній формі протягом тривалого часу та переносять свою вартість на заново створений продукт частинами в міру їх зношення
Борисов А. Б. [8]	Основні засоби – засоби праці виробничого та невиробничого призначення. Характерною особливістю ОЗ, є участь в процесі виробництва тривалий час, у перебігу багатьох циклів, при збереженні основних властивостей і первинної форми, при цьому поступове зношування і їх вартість переносяться на продукцію, що виготовляється
Бланк И. А. [6]	Основні фонди – сукупність матеріальних активів в формі засобів праці, які багаторазово приймають участь в процесі виробничо-комерційної діяльності і переносять на продукцію свою вартість частинами
Бутинець Ф. Ф. [10]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік)
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. [7]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство формує з метою використання їх у процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує рік
С.М. Гречко [18]	Основний засіб – необоротний актив, що призначений для господарської діяльності, тобто планується використовувати в господарській діяльності
Г.М. Лютова О.М. Атамас [29]	Основні засоби – це частина майна, яка виступає у ролі коштів праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією на протязі періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців
Л.К. Сук, П.Л. Сук [40]	Основні засоби підприємства, установи – це сукупність матеріально-речових цінностей, що діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріально-го виробництва, так і у невиробничій сфері
Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна, В.І. Кисла [3]	Основні засоби – це засоби праці, які використовуються (експлуатуються) впродовж тривалого часу, при цьому зберігаючи свою первісну фізичну форму, і переносять свою вартість на вироблений продукт частинами, протягом декількох виробничих циклів унаслідок фізичного та морального зносу

А.М. Коваленко [11]	Основні засоби – це матеріальні активи з очікуваним терміном корисного використання більш ніж один рік (або на протязі операційного циклу, якщо він більше ніж рік), які підприємство утримує в цілях: використання під час виробництва або поставки товарів, надання послуг, надання в оренду іншим особам; виконання адміністративних та соціальних функцій
О.Г. Агрес [1]	Основні засоби – це засоби праці у формі матеріальних активів, які утримує підприємство з метою використання у виробничому процесі або здійсненні адміністративних чи соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання яких становить більше ніж один рік, не змінюючи при цьому своїх форм і розмірів, вартість яких є не меншою від законодавчо встановленого розміру та поступово переноситься в міру фізичного спрацювання та (або) морального старіння на вартість готової продукції проведенням амортизаційних відрахувань
О.В. Коваленко, І.В. Громова [30]	Основні фонди – це частина засобів виробництва, які діють у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають при цьому впродовж усього періоду натурально-речовинну форму і переносять свою вартість на продукцію частинами у міру зносу у вигляді амортизаційних відрахувань
Ю.В. Неміш [42]	Основні засоби – це вартісно виражені ресурси, які утримуються суб'єктом господарювання з метою використання в процесі виробництва, постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення чи соціально-культурних функцій, очікуваний строк експлуатації яких становить не менше одного року, чи визначається межами операційного циклу понад один рік, вартість яких зменшується в процесі використання
Н.Д. Бабяк [5]	Основні засоби – це активи з терміном корисного використання більше одного року, які використовуються на підприємствах у декількох операційних циклах з метою отримання економічної вигоди, не втрачаючи при цьому матеріально-речової форми, та переносять свою вартість на знов створену продукцію частинами у вигляді нарахованих амортизаційних відрахувань

Додаток Б

Інформація щодо наявних основних засобів

КП Первомайської міської ради «Первомайський міський водоканал»

Таблиця 1

Очисні споруди водопроводу

Рік будівництва	Обладнання	Стан зносу, %	Установлена виробнича потужність споруд, м ³ /добу
Очисні споруди водопроводу-№1/1967р.	Д 630/90	65	20000
	Д 630/90		
	Д 630/90		
	Д 630/125		
Очисні споруди водопроводу -№2/1967р.	ЦНС 300/120	58	10500
	ЦНС 300/120		
	ЦНС 300/120		
	ЦНС 300/120		
	ЦНС 180/120		
	ЦНС 180/120		
Очисні споруди водопроводу -№3/1956р.	COT-100	82	2000
	COT-150		
	COT-150		

Таблиця 2

Резервуари, водонапірні башти

Назва споруди	Рік будови	Об'єм V, м ³	Стан зносу, %
Резервуар чистої води ОСВ-1	1985	3000	83
Резервуар чистої води ОСВ-1	1985	3000	83
Резервуар чистої води к/р	1967	1500	81
Резервуар чистої води к/р	1967	1500	81
Резервуар чистої води к/р	1977	6000	81
Резервуар чистої води 4п.	1980	1000	81
Резервуар чистої води 4п.	1980	1000	81
Резервуар чистої води ОСВ-2	1967	1000	87
Резервуар чистої води ОСВ-2	1967	1000	87
Резервуар чистої води ОСВ-2	1967	500	87
Резервуар чистої води ОСВ-3	1956	1000	87
Резервуар чистої води ОСВ-3	1956	500	87
Резервуар чистої води по вул. Корабальній	2003	3000	52
Водонапірна башта ОСВ-2	1967	100	58
Водонапірна башта ОСВ-3	1956	25	70
Водонапірна башта свердловини	1957	45	93,0

Таблиця 3

Водопровідні насосні станції

1	2	3	4	5
№ ВНС, рік будівництва	Кількість насосів	Тип (марка) насосів	Стан зносу, %	Установлена виробнича потужність ВНС, м3/добу
№1. Насосна станція I-го підйому очисних споруд водопроводу №1, 1967р.	3	Д 800/57	51	38400
		Д 800/57	51	
		Д 800/57	51	
Всього	3			38400
№2. Насосна станція II-го підйому очисних споруд водопроводу №1, 1967р.	4	Д 630/90	85	30240
		Д 630/90	85	
		Д 630/90	85	
		Д 630/125	36	
Всього	4			30240
№3. Насосна станція водопроводу «Контррезервуари», 1967р.	3	Д 320/50	97	23040
		Д 320/50	82	
		Д 320/50	82	
		Д 320/50	99	
Всього	3			
№4. Насосна станція водопроводу III-го підйому, 1967р.	2	Д 320/50	82	15840
		Д 320/70	64	
Всього	2			
№5. Насосна станція водопроводу IV-го підйому, 1980р.	2 1	КМ 90/55	97	4320
		КМ 90/55	99	
		К 90/55	99	
Всього	3			
№7. Насосна станція I-го підйому очисних споруд водопроводу №2, 1967р.	4	АТН-14	97	19200
		АТН-14	97	
		АТН-14	97	
		АТН-14	97	
Всього	4			
№8. Насосна станція II-го підйому очисних споруд водопроводу №2, 1967р.	6	ЦНС 300/120	97	10500
		ЦНС 300/120	97	
		ЦНС 300/120	97	
		ЦНС 300/120	97	
		ЦНС 180/120	97	
		ЦНС 180/120	97	

Всього	6			
№9.Насосна станція водопроводу «Коротченко-1», 1975р.	2	К 20/40	96	480
		К 20/40	96	
Всього	2			
№10.Насосна станція водопроводу "Коротченко-15", 1975р.	2	К 40/40	96	960
		К 40/40	96	
Всього	2			
№11.Насосна станція водопроводу "Достоевського 3", 1975р.	2	К 20/20	99	480
		К 20/20	99	
Всього	2			
№12.Насосна станція водопроводу "Достоевського 12", 1975р.	3	К 90/35	41	2160
		К 90/35	41	
		К 90/35	41	
Всього	3			
№13.Насосна станція I-го підйому очисних споруд водопроводу №3, 1956р.	3	Д 320/70	64	15360
		Д 315/90	68	
		К90/85	70	
Всього	3			
№14.Насосна станція II-го підйому очисних споруд водопроводу №3, 1956р.	3	COT-100	70	7200
		COT-150	96	
		COT-150	96	
Всього	3			

Таблиця 4

Каналізаційні очисні споруди

Рік будівництва	Схема очищення (набір споруд)	Зношеність, %	Установлена виробнича потужність ОСК, м ³ /добу
1967р.	Приймальна камера - 1	92	30000
	Пісколовки – 4	93	
	Первинні відстійники - 8	90	
	Аерофільтри - 3	95	
	Вторинні відстійники - 3	91	
	Мулові майданчики - 10	89	
	Хлораторна - 1	85	
	Біоставки - 6	87	
	Насоси: Рециркуляційний - 2	99	
	Насос ХВО - 1	99	

Таблиця 5

Каналізаційні насосні станції

№ з/п	Назва підрозділу та його місцезнаходження	Потужність по номенклатурі (тис.м ³ /добу)	Насосне обладнання	Зношеність, %	Рік введення в експлуатацію
1	2	3	4	7	10
1	Насосна станція каналізації "Кубанська-1", вул. Кубанська 1б	32,4	2CM 200-150-500/4 –	99	1985р.
			2CM 200-150-500/4	99	
2	Насосна станція каналізації "Кубанська-2", вул. Кубанська 2г	6,9	NZ-3127.18 (FLYGT)	55	1996р.
			NZ-3127.18 (FLYGT)	55	
3	Насосна станція каналізації "Польова", вул. Польова 71а	6,9	CM 100-65-200/2	99	1986р.
			CM 100-65-200/2	99	
4	Насосна станція каналізації "Грушевського", вул. Грушевського 36г	0,96	NZ-3127.18 (FLYGT)	55	1985р.
			NZ-3127.18 (FLYGT)	55	
5	Насосна станція каналізації "Головна", вул. Енгельса 55	25,9	CM 250-200-400	99	1977р.
			CM 250-200-400	99	
6	Насосна станція каналізації "ПТУ", вул. Толбухіна 105	19,3	CM 200-150-500/4	99	1988р.
			CM 200-150-500/4	99	
7	Насосна станція каналізації "Південна", вул. Дачна 44в	34,6	CM 200-150-500/4	99	1977р.
			CM 200-150-500/4	99	
8	Насосна станція каналізації "АРЗ", вул. Воровського 1б	0,96	NZ-3127.18 (FLYGT)	55	1985р.
			NZ-3127.18 (FLYGT)	55	
9	Насосна станція каналізації "ПМК", вул. 9 Січня 78а	1,2	CM 125-80-315/4	99	1986р.
			CM 125-80-315/4	99	
10	Насосна станція каналізації "Набережна", вул. Набережна 61	14,4	CM 150-80-315/4	93	2007р.
			CM 150-80-315/4	93	
			CM 150-80-315/4	93	

11	Насосна станція каналізації "Гв. Родімцева", вул. Гвардійців Родімцева 48б	0,4	GRS 100/2 G40HAOCT	42	2009р.
			GRS 100/2 G40HAOCT	42	
12	Насосна станція каналізації "Радянська 1", вул. Радянська 1а	0,18	GRS 100/2 G40HAOCT	20	2010р.
			GRS 100/2 G40HAOCT	20	
13	Насосна станція каналізації "Радянська 4", вул. Радянська 4б	0,18	GRS 100/2 G40HAOCT	30	2009р.
			GRS 100/2 G40HAOCT	30	
14	Насосна станція каналізації "М. Демченко-32", вул. Марії Демченко 32б	0,09	GRS 100/2 G40HAOCT	20	2011р.
			GRS 100/2 G40HAOCT	20	
15	Насосна станція каналізації "М. Демченко-33", вул. Марії Демченко 33б	0,09	GRS 100/2 G40HAOCT	20	2011р.
			GRS 100/2 G40HAOCT	20	
16	Насосна станція каналізації "Південний Буг ", вул. Чернецького 110е	0,09	COT-150	93	1986р.
17	Насосна станція каналізації "Грушевського, 24", вул. Грушевського 24	0,09	НФ	95	1978р.
18	Насосна станція каналізації "НСК №1", вул. Косіора 35	10,8	COT-150	85	1977р.
			COT-150	83	
			COT-150	80	
19	Насосна станція каналізації "НСК №2", Бульвар Миру 4д	38,4	12У10	-	1977р.
			12У10		
			12У10		
20	Лани фільтрації (без адреси)	75га	-	-	1956р.

Мережі водопостачання та водовідведення

Мережі водопостачання				
Срок експлуатації дільниці,рік	Довжина дільниці,м	Кількість рік/м	Середній вік труб,рік	Примітка
поліетиленові				
10	13158	131580		
20	12648	252960		
сталі				
10	150	1500		
20	19642	392840		
30	120	3600		
40	225937	9037480		
чавунні				
20	10220	204400		
30	8063	241890		
40	109266	4370640		
асбоцементні				
40	1750	70000		
Всього	400954	14322350	35,7	
Мережі водовідведення				
Срок експлуатації дільниці,рік	Довжина дільниці,м	Кількість рік/м	Середній вік труб,рік	Примітка
поліетиленові				
10	2155,3	21553		
сталі				
10	2900	29000		
20	9980	199600		
30	790	23700		
40	14411	576440		
чавунні				
20	23666,9	473338		
30	1806	54180		
40	57475	2299000		
асбоцементні				
10	380	3800		
20	3095	61900		
30	1030	30900		
40	3876	155020		
залізобетонні				

20	1709	34180		
30	1847	55410		
40	34208	1368320		
лоток (струмок)				
40	7000	280000		
керамічні				
30	1420	42600		
40	21833	873320		
Всього	189582	6582261	34,7	

Таблиця 7

Транспорт та будівельна техніка

№ з/п	Марка техніки	Рік випуску	Реєстраційний номер	Тип техніки	Вид палива бензин-Б; дизпаливо-Д; газ стиснений-СПГ; газ скраплений-ЗНГ	Стан зносу, %
1	КАВЗ 3244	1999	BE 6951 AA	Автобус-Д	Д	80
2	ПАЗ 3205	2002	BE 8509 AA	Автобус-Д	Б	62
3	ГАЗ 52	1985	BE 6696 AB	Вантажний фургон-С	Б	80
4	ГАЗ 53	1992	BE 6697 AB	Вантажний фургон-С	Б	75
5	ГАЗ 52	1989	BE 0748 AH	Вантажний фургон-С	Б	78
6	ЗИЛ 131	1986	BE 0974 AM	Вантажний фургон-С	Б	73
7	ЗИЛ 131	1984	BE 4498 BV	Вантажний бортовий -С	Б	80
8	ЗИЛ 130	1987	BE 6698 AB	Вантажний фургон-С	Б	75
9	ЗИЛ 4314	1990	BE 5826 AX	Вантажний підмітально-прибиральна	Б	73
10	ЗИЛ 4502	1967	BE 0750 AH	Вантажний самоскид-С	Б	85
11	ГАЗ 53	1978	BE 6692 AB	Вантажний цистерна асенізаційна-С	Б	85
12	ГАЗ 53	1989	BE 6693 AB	Вантажний цистерна асенізаційна-С	Б	76
13	ГАЗ 53	1989	BE 6694 AB	Вантажний цистерна асенізаційна-С	Б	85
14	ГАЗ 53	1987	BE 6695 AB	Вантажний цистерна	Б	84

				асенізаційна-С		
15	ГАЗ 53	1989	BE 5434 AM	Вантажний цистерна асенізаційна-С	Б	78
16	ГАЗ 3110	2002	BE 3299 AC	Легковий седан- В	Б	58
17	Вольво 740	1986	BE 6700 AB	Легковий седан- В	Д	82
18	Т 150	1986	09099 МК	Трактор	Д	85
19	ЮМЗ 6	1991	09097 МК	Екскаватор	Д	80
20	ЮМЗ 6	1990	43049 МК	Екскаватор	Д	80
21	МТЗ 92	2013	58275 АА	Екскаватор	Д	45
22	Вольво 740	1986	BE 3619 BI	Легковий седан- В	Б	80
23	ГАЗ 3307	1991	BE 2690 BI	Вантажний бортовий -С	Б	68